

KURIR

NOVO MESTO

21. jan. 1977

št. 1 * leto VI.

časopis kolektiva industrije motornih vozil

Med največjimi izvozniki

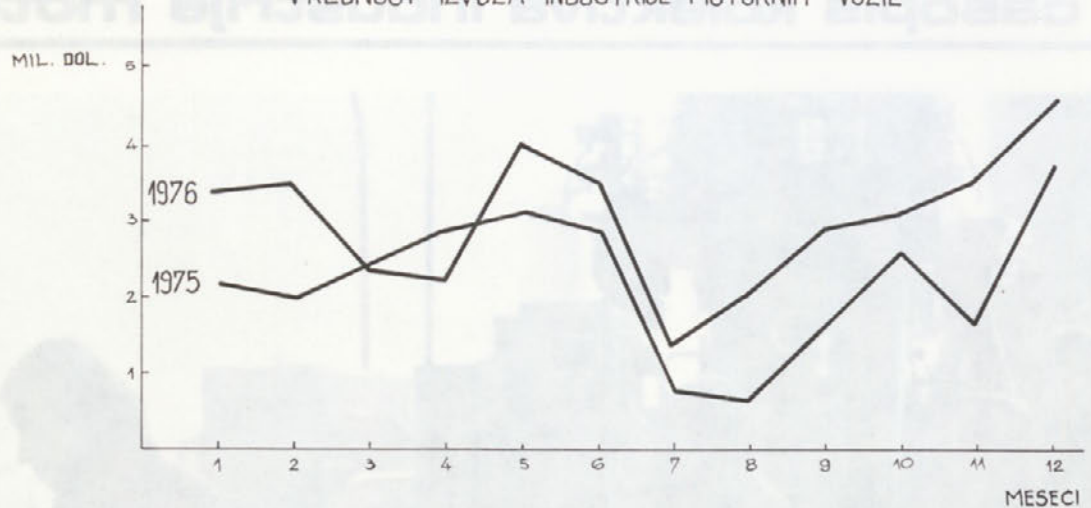
Za jugoslovansko zunanje-trgovinsko menjavo v letu 1976 so značilna precej uspešna gibanja, ki niso večja le v primerjavi z rezultati prejšnjega leta, temveč presegajo tudi planirane količine, predvidene v resoluciji o skupni politiki gospodarskega in socialnega razvoja Jugoslavije. To dejstvo nam priznavajo tudi svetovni strokovnjaki za gospodarska vprašanja. Zato je ugodno slišati in brati priznanja za uspešno prizadevanje naših delovnih ljudi pri smotrnejšem vključevanju Jugoslavije na svetovna tržišča in pri uspešni stabilizaciji notranjih gospodarskih odnosov, ki prihajajo iz tujega tiska.

Naš delovni kolektiv se v teh okvirih pojavlja kot eden izmed nosilcev pozitivnih gibanj – od dolenske regije čez republiško raven tja do zveznih meril. Vzporedna analiza izvoznih tokov v teh mejah nam pove več o teh rezultatih in o pomenu IMV kot enem izmed oblikovalcev jugoslovanskega izvoznega uspeha.

Že do konca septembra 1976 je vsa novomeška industrija izvozila za 50.867.000 ameriških dolarjev blaga, kar je 46,6 % več kot v 9 mesecih prejšnjega leta. Daleč pred vsemi je že takrat bila Industrija motornih vozil z 20.956.000 dolarji. Na drugem mestu je bila tovarna zdravil KRKA z 11.797.000 dolarji izvoza, potem NOVOLES iz Straže s 7.337.000 dolarji in NOVOTEKS s 4.324.000 dolarji. Ob koncu leta 1976 se je vrednost izvoza iz IMV zvišala na 36.442.565 dolarjev, kar je v primerjavi z izvozom v letu

PRILOGA 1

VREDNOST IZVOZA INDUSTRIJE MOTORNIH VOZIL

1975 povečanje za 33 % (grafikon št. 1).

V zveznih merilih je bil izvoz v prvih devetih mesecih 1976 že za 21 % večji kot v enakem obdobju leto dni prej, medtem pa je v istem obdobju izvoz IMV bil višji za 39 %. Slovenski izvoz je bil pri tem prav na ravni jugoslovanskega poprečja.

Za takšne rezultate je bil vsekakor ugoden tudi položaj v razvitih deželah tržnega gospodarstva, v katerih je po recesiji v letih 1974 in 1975 prišlo do

oživljanja gospodarske aktivnosti. To se je odrazilo tudi na zvišanju fizičnega obsega zunanje-trgovinske menjave teh držav in posebej v njihovem povpraševanju, ki se je po padcu za 8 % v letu 1975 dvignilo za 11 % v letu 1976. To priložnost je izkoristilo naše izvozno gospodarstvo, ki si je, podprto s stabilizacijskimi ukrepi in s sredstvi za financiranje zvišanja trgovinske menjave, s povečanim izvozom v te dežele v največji meri povrnilo izgubljene pozicije iz let 1974 in 1975.

Pri tem je zanimivo, da je takšen položaj na tržiščih teh držav, posebej še v zahodni Evropi, imel svoj podoben odmev v delovanju naše delovne organizacije. Krizni momenti

zahodnoevropskega gospodarstva so se pokazali zlasti v letu 1974 pri padcu obsega našega izvoza. Izvoz IMV je sicer dolgoročno načrtovan in teži k nepretrganemu zviševanju. To nedvomno potrjuje, da je izvozna in tržiščna politika podjetja pravilno zastavljena (glej grafikon št. 2).

Naše gospodarstvo, seveda pa tudi IMV, planira za leto 1977 bistveno povečanje vrednosti izvoza. Izvoz blaga in storitev je na zvezni ravni planiran v povečanem obsegu za 6,5 %, medtem ko povečujemo v IMV naš plan izvoza v primerjavi z letom 1976 kar za 49 %. Za uresničitev začrtanih nalog, ki pomenijo veliko obveznost in nelahke naloge, si mora celotno jugoslovansko gospodarstvo, s tem pa tudi IMV kot ena izmed njegovih celic, še močnejše prizadevati, kako bi premagalo vedno težje pogoje za uveljavitev na zunanjih tržiščih in doseglo nadaljnjo razgibano rast izvoza. S tem bo dosegli tudi druge pomembne učinke, ki jih načrtuje resolucija o politiki ustvarjanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1976–1980. Sem šteje predvsem nadaljnja rast industrijske proizvodnje, družbenega proizvoda, produktivnosti, zaposlenosti, rast investicij, osebne porabe in drugih pozitivnih gospodarskih učinkov.

Prepričani smo, da bo Industrija motornih vozil tako kot doslej tudi v letu 1977 in v celotnem tekočem srednjeročnem planskem obdobju dala svoj pomemben delež pri nadaljnjih izvoznih uspehih Jugoslavije.

PRILOGA 2

VREDNOST IZVOZA INDUSTRIJE MOTORNIH VOZIL V OBDOBJU 1965-1976

Do večjih OD: le z več dela in z boljšim delom

Nekaj dni pred koncem preteklega leta je bila v TOZD Tovarna avtomobilov 40. redna seja delavskega sveta. Na seji, katere se je udeležilo 23 delegatov, so razpravljali o povišanju osebnih dohodkov in o tekoči proizvodni problematiki.

Delegati so se najprej seznanili s proizvodnimi rezultati, o katerih so poročali direktorji tovarn. Na podlagi poročil so delegati ugotovili, da je bil december za tovarno avtomobilov uspešen. V tem mesecu smo uspeli dovršiti vso nedokončano proizvodnjo osebnih vozil, dostavnih vozil in avtomobilskih prikolic. Izdelali smo 1640 vozil R-4, 300 dostavnih vozil, 1240 avtomobilskih prikolic in s tem v celoti izpolnili plane, ki smo si jih zastavili za leto 1976.

Potem je poročal predsednik odbora za kadre, izobraževanje in družbeni standard. Med drugim je dejal, da je bilo preteklo leto izredno pomembno tako za širšo družbenopolitično skupnost kot za organizacije združenega dela. Sprejeli smo zakon o združenem delu in zakon o družbenem planiranju, ki sta izredno pomembna za nadaljnji samoupravni družbeno-ekonomski razvoj.

Preteklo leto je bilo pomembno tudi za nas. V njem smo ustvarili najnujnejše pogoje za uresničevanje planov proizvodnje v letu 1977. Tako smo med drugim povečali lastno udeležbo pri vozilu R-4, kar bo prispevalo k še boljšim ekonomskim rezultatom. Tudi pri dostavnem vozilu, ki je bilo rekonstruirano, pričakujemo boljše rezultate, kar velja tudi za proizvodnjo prikolic.

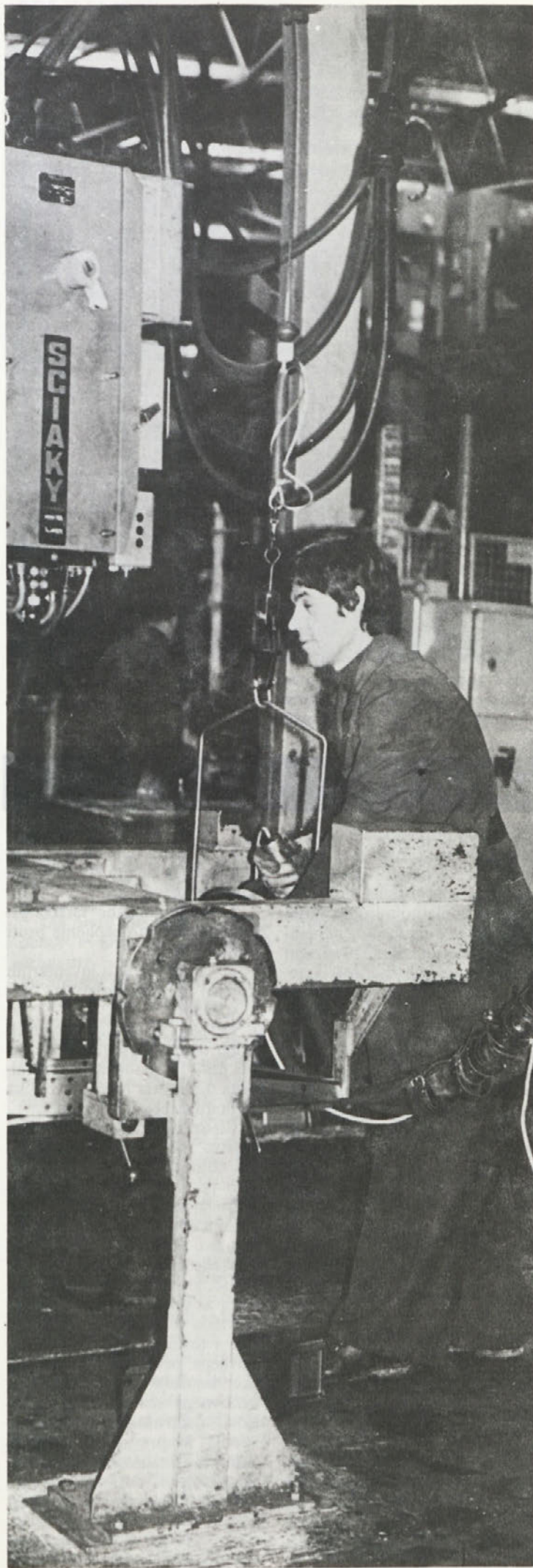
V bodočnost lahko zremo z zaupanjem, saj smo ustvarili realne pogoje za povečanje produktivnosti. Ta pa je hkrati tudi osnova za povečanje osebnih dohodkov. Upoštevati moramo, da osebni dohodki lahko v veliki meri vplivajo na porast produktivnosti dela, ki mora rasti hitreje kakor osebni dohodki. Osebni dohodki so odvisni izključno od rednega izvrševanja planskih nalog. Dosedanje ugotovitve kažejo, da imamo še veliko rezerv v izkoriščanju delov-

nega časa, mnogo materiala bi lahko očuvali pred kvarom in lomom, premajhna je odgovornost za redno izvrševanje delovnih obvez. Delavski sveti so na sejah v septembru ob povečanju OD za 10 % sprejeli sklepe: „Več dela, več discipline in reda!“ Zdaj ugotavljamo, da vse TOZD v septembru sprejetih sklepov oz. ukrepov ne spoštujemo enakomerno, kar predstavlja neodgovoren odnos do sklepov organov samoupravljanja.

Zato je bila imenovana komisija, ki bo proučila, kako daleč smo prišli pri izvajanju ukrepov. V tovarni avtomobilov sta bila imenovana v komisijo inž. Božo Kočevar in Peter Likar, v tovarni prikolic inž. Branko Došler in Franc Zupančič, v obratu Suhor Ivan Šuštaršič in Mirko Štajcer, v tovarni oken in kovinske galanterije v Šmarjeti pa inž. Leopold Rebernik in Ivan Petelinkar.

Po široki in plodni razpravi so delegati sprejeli sklep, da se povečanje osebnih dohodkov uveljavi, saj bo tudi to prispevalo k povečanju produktivnosti.

Pred koncem seje so delegati obravnavali predlog spremembe načrta za lokacije na Žibertovem hribu. Prvotni načrt je predvideval tam gradnjo endružinskih vrstnih hiš z lastnimi garažami. Glede na to, da je ob stalnem pomanjkanju stanovanj taka gradnja neracionalna in družbeno neupravičena, so delegati sklenili da v sodelovanju z gradbenim podjetjem Novograd predlagamo spremembo zazidalnega načrta. Gradili naj bi podobne objekte, vendar naj bi bilo v njih namesto 35 stanovanj mogoče zgraditi 107 stanovskih enot, med katerimi naj bi bile tudi garsonjere, enosobna stanovanja in idr. Če bo občinska skupščina sprejela predlog spremembe, bodo prva stanovanja vseljiva že konec leta 1977.

5. januarja je obiskal Industrijo motornih vozil predsednik gospodarske zbornice Jugoslavije tovariš Ilija Vakić. V spremstvu naših vodilnih delavcev in Borisa Verbiča, predsednika Gospodarske zbornice Slovenije, si je ogledal proizvodnjo avtomobilov. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da je lahko поблиže videl delo v tovarni, ki se uspešno vključuje med največje jugoslovanske izvoznike.

O DELU SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Z ZADNJE LANSKE SEJE TOZD V BREŽICAH

30. decembra je bila v Brežicah še zadnja seja delavskega sveta v letu 1976.

Prva točka dnevnega reda naj bi govorila o problemih proizvodnje, vendar je beseda tekla v glavnem le o obračunu osebnega dohodka. Zaradi nekaterih nepravilnosti pri obračunu OD je bil sprejet sklep, da se kontrolira delo pri tem opravilu, kajti vsak mora biti plačan za tisto delo, ki ga opravi. Izvajanje teh ukrepov bo preverjala posebna komisija, v katero je odbor za kadre, izobraževanje in družbeni standard imenoval naslednje tovariše: dipl. ing. Štefan Poredoš, ing. Janez Brinc, dipl. ing. Franc Bartolj, Vjekoslav Čulig, Slavica Fajfer in Slavka Valentič.

Delavski sveti TOZD morajo imenovati še po dva člana, ki bosta sodelovala pri ugotavljanju izvrševanja sprejetih sklepov.

Pod drugo točko je bil sprejet sklep, da se s 1. 1. 1977 poveča vrednost bruto točke za 10%. Seveda bo pa v bodoče treba izvrševati planske naloge z večjo odgovornostjo in bolj dosledno.

Na koncu so govorili še o regresu, ki ga v preteklem letu v Brežicah nismo dobili, ker TOZD nima sredstev za tovrstne izdatke, ter o volitvah v delavski svet, ker je polovici članov potekel mandat.

E. SEČEN

NA MIRNI SMO SKLEPALI

Na zboru delovne skupnosti IMV TOZD Mirna, ki je bil 26. 11. 1976, smo obravnavali predloge sporazumov o temeljnih planov SIS SRS in družbenih dejavnosti za obdobje 1976–1980. Po sporazumu naj bi udeleženci po načelu solidarnosti zagotovili minimalni program otroškega varstva. V občini bi ta program vključil: delo otroških vrtcev, letovanje otrok, socialno pomoč otrokom, financiranje strokovne službe. S samoupravnim sporazumom o temeljnih planov občinske izobraževalne skupnosti za obdobje 1976–1980 bodo udeleženci uresničevali svoje osebne in skupne interese na področju vzgoje in izobraževanja. Občinska zdravstvena skupnost ima v načrtu širjenje zmogljivosti zdravstvenih prostorov kot tudi osebja. Določena sred-

stva bodo pripomogla k razširitvi onkološkega inštituta v Ljubljani ter nekatere druge pomembnejše investicije. Področje občinske telesnokulturne skupnosti naj bi v predvidenem planskem obdobju zajelo predvsem uveljavljanje množičnosti v telesnokulturnem udejstvovanju. Smernice plana vseh sporazumov je podprlo 287 delavcev.

Na zboru delavcev smo sprejeli tudi aneks k dogovoru o temeljnih družbenega plana občine za obdobje 1976–1980.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je tov. direktor seznanil prisotne, da je v teku sanacija TOZD Brežice. Za podpisnika samoupravnega sporazuma je DS imenoval predsednika DS. S tem predlogom se je soglasno strinjal tudi zbor delavcev.

MAJDA BARTOLJ

S SEJE TOZD TOVARNE AVTOMOBILOV

V menzi TA je bila 13. 12. 1976 ob 14. uri seja delavskega sveta TOZD Tovarna avtomobilov. Sejo, kateri je prisostvovalo 18 delegatov, je vodil predsednik ing. Leopold Ribič. Delegati so na seji obravnavali:

1. vlogo TOZD Tovarna servisne opreme Beli Manastir, ki je prosila, da se jim vračanje posojila odloži;

2. predlog službe varstva pri delu za zaščitno cepljenje proti gripi;

3. imenovanje inventarnih komisij za popis materiala,

4. razno.

Delegati so soglasno sprejeli sklep o prolongaciji posojila za 90 dni. DS pooblašča generalnega direktorja Jurija Levičnika za podpis aneksa k pogodbi.

Glede na mišljenje službe za varstvo pri delu so se delegati DS odločili, da v TOZD TA izvedemo zaščitno cepljenje pred gripo z mrtvo vakcino, ki povzroča občutno manjše reakcije kot živo cepivo.

Predsednik DS, ing. Leopold Ribič, je dal predlog članov komisij za popis sredstev v TOZD Tovarna avtomobilov. Tako so bile v tovarni avtomobilov ustanovljene petčlanske in tričlanske komisije za popis zaloga osnovnega materiala, polizdelkov, nedovršene proizvodnje orodja in priprav ter gotovih izdelkov. Enake komisije so bile ustanovljene tudi za tovarno prikolic, tehnoservis in za obrat Suhor.

Na koncu seje so delegati obravnavali prošnje in pritožbe.

Zahvala IMV

Odbor za ugotavljanje in odpravo posledic potresa na Tolminskem je poslal delovni organizaciji Industrije motornih vozil pismo, v katerem se nam zahvaljuje za vso pomoč, ki smo jo solidarnostno združili v našem kolektivu. Pismo objavljam v celoti:

„Tolminsko občino je prizadel maja 1976 potres, ki je povzročil ogromno škodo na stanovanjskih, gospodarskih in komunalnih objektih. Potres je zlasti prizadel škodo v vaseh na levem bregu Soče, v Kobaridu, Breginjskem kotu in v vaseh proti Bovcu. Tudi v ostalih vaseh v občini je povzročil škodo, ki je terjala in bo terjala velike napore delovnih ljudi in občanov še v naslednjih letih, da odpravimo njegove posledice. Dodatno škodo in še večje probleme nam je povzročil potres 11. in 15. septembra, ki je zlasti v nekaterih vaseh poškodoval še tisto, kar se je dalo popraviti.

Takoj po potresih septembra smo morali spremeniti program dela, ker je to narekovalo stanje, ki je nastalo v naših vaseh.

Pričeli smo z izgradnjo 475 montažnih stanovanjskih objektov, 30 večnamenskih montažnih objektov in sanirati tista stanovanja, ki so bila še uporabna.

Od prvih dni dalje so pričeli delati v krajevnih skupnostih urbanisti, gradbeni delavci, montažerji in njihovi kooperanti. Več kot 40 gradbenih inženirjev in tehnikov nadzoruje dela in svetuje našim občanom, kako naj popravijo, da bo hiša trdna in varna. Pomoč je prihajala iz vseh krajev, v akcijo obnove Posočja so se vključili vsi delovni ljudje in občani naše republike. Tudi iz sosednih bratskih republik so nam priskočili na pomoč v materialu in denarju. Pomagali nam bodo pri obnovi šolskih objektov.

V Posočju so v poletnih dneh delovale mladinske delovne brigade iz različnih krajev naše domovine. Od prvih dni je na našem območju na najkriticnejših mestih in delih prisotna JLA.

Zlasti po septembrskem potresu so prihajali delovni ljudje in občani iz različnih krajev naše republike in nam pomagali pri odpravljanju posledic potresa. Delali so pri tistih delih, kjer je bilo najbolj potrebno. Spravljali so poljske pridelke, odvažali pohištvo iz hiš, čistili ruševine in delali na stalnih delih pri no-

vogradnjah in sanacijah stanovanjskih objektov.

V najtežjih trenutkih za našo občino, občane in delovne ljudi so nam bili ob strani vsi in to nam je dajalo moči, da smo tudi mi, občani, sprejeli odločne ukrepe za odpravo posledic potresa.

Ponovno je bila izpričana solidarnost do ljudi in krajev, ki jih je prizadela nesreča. To pa pomeni mnogo več kot samo delovni učinek, ki je bil in bo izredno pomemben; to je dokaz zavesti in predanosti samoupravni družbi, ki človeka ne pusti v stiski nikdar samega. Ne da se napisati, kaj smo vse ob tistem trenutku, ko ste nam bili ob strani, občutili. Vse to nam je vlivalo vero in moč v lepši jutrišnji dan. Brez vaše prisotnosti, pomoči in dela, ki ste ga opravili, vsega tega ne bi zmogli. Premalo vam bomo rekli, če rečemo samo hvala. Povedati bi vam morali vse tisto, kar so naši občani doživljali ob nesreči, ki jih je prizadela. Ko so videli, da ste ob njih in da jim pomagata, se jih je ponovno navzela samozavest, za kar ne najdemo besed hvaležnosti, ker beseda ne more povedati tega, kar človek občuti, ko v stiski ni sam.

Vludno vas prosimo, da prenesete našo zahvalo in priznanje za pomoč, ki ste nam jo nudili, vsem članom vašega kolektiva. Vse to bomo znali vedno ceniti, naše obveza pa je, da bomo pravilno, v skladu s sprejetimi pravilniki, dodeljevali pomoč in da vse naše napore vložimo, da čimprej saniramo škodo, ki nas je prizadela.

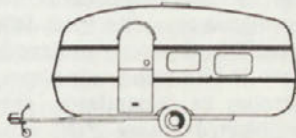
Želimo vam mnogo uspehov pri vašem delu, da bi v letu, ki prihaja, dosegli vse tisto, kar si želite in da bi člani vašega kolektiva doživeli čimveč srečnih in prijetnih dni.

Še enkrat lepa hvala za vse, kar ste naredili za tolminsko občino!

Sprejmite tovariške pozdrave!

PRESEDENIK ODBORA
Ladava Anton, dipl. pol.

PRESEDENIK
IZVRŠNEGA ODBORA
Bizjak Renato, dipl. oec.

Tovariš Tito – prvi doktor vojaških znanosti

Predavateljsko znanstveni svet centra visokih vojaških šol v Beogradu je na seji 8. decembra 1976 soglasno sprejel odlok, da se prvi naziv doktorja vojaških znanosti dodeli vrhovnemu komandantu oboroženih sil SFRJ, maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu.

Številne pobude in predlogi za dodelitev tega visokega vojaškega priznanja so prišli iz vojaških šol, enot oboroženih sil, pripadnikov NOV in javnosti ravno ob koncu leta, ko praznujemo 35. obletnico vstaje in ustanovitve JLA. Predsednik sveta je v uvodni besedi poudaril, da si šteje znanstveni svet v veliko čast, ker izraža željo, spoštovanje in ljubezen vseh pripadnikov oboroženih sil in cele družbe do tovariša Tita.

Tovariš Tito je osebnost, ki je z lastno ustvarjalnostjo zelo veliko prispeval k razvoju naše vojaške teorije in prakse ter k razvoju teorije in prakse osvobodilnega boja narodov v naši epohi. V najtežjih zgodovinskih obdobjih naših narodov je tovariš Tito odkril poti in sile za zmago v narodnoosvobodilni vojni in revoluciji ter na čelu s KPJ vodil naše narode in narodnosti v vsej ljudski boj, v katerem so si z lastnimi silami priborili nacionalno svobodo in neodvisnost, kovali bratstvo in enotnost ter ustvarili novo državo, v kateri vlada delavski razred.

Kot vrhovni komandant in strateg NOV in revolucije je tovariš Tito zgradil koncept splošne ljudske obrambe kot celoten filozofski, idejni, politični in razredni pogled na vojno in obrambo zemlje ter ustvarjalno razvijal znanstveno marksistično teorijo na tem področju. Iz partizanskih odredov je ustvaril revolucionarno armado novega tipa, ki je v neprestanem oboroženem boju od leta 1941 do 1945 kot enakopraven partner zavezniških sil dala dostojen prispevek zmagi nad fašizmom. Tovariš Tito je razvil originalno vojno veččino kot dialektični spoj politične in vojne strategije, enotnost družbenoekonomskih, moralnopolitičnih in vojaških dejavnikov vojne in oboroženega boja. S svojimi daljnovidnimi odločitvami v kritičnih trenutkih med NOV in v povojni izgradnji je tovariš Tito odločujoče vplival na zmagoviti izid NOV in na stalen porast vseh obrambnih sil naše samoupravne socialistične družbe.

Z osebnim heroizmom, s pogumom in z odločnostjo je maršal Tito vedno navdihoval naše delovne ljudi, narode in narodnosti za neuklonljivi boj za svobodo, neodvisnost, varovanje pridobitev socialistične revolucije in s tem odločujoče prispeval k izgradnji visoke obrambne zavesti naših ljudi, ki je postala nepremagljiva materialna sila in dejavnik zavračanja agresije na našo zemljo.

—K—

Uspešno zastavljena ozdravitev

bolečih razmer v TOZD Tovarna avtomobilskih prikolic v Brežicah, v kateri je proizvodnja proti koncu lanskega leta padla od predvidenih 20 prikolic samo na 4 ali celo le dve prikolici na dan — Kaj pravi o poteku sanacije predsednik skupne uprave tovariš Jože Gabrič, direktor TOZD Podgorje iz Šentjerneja — Zdaj je prvo in najvažnejše: več in boljše delati!

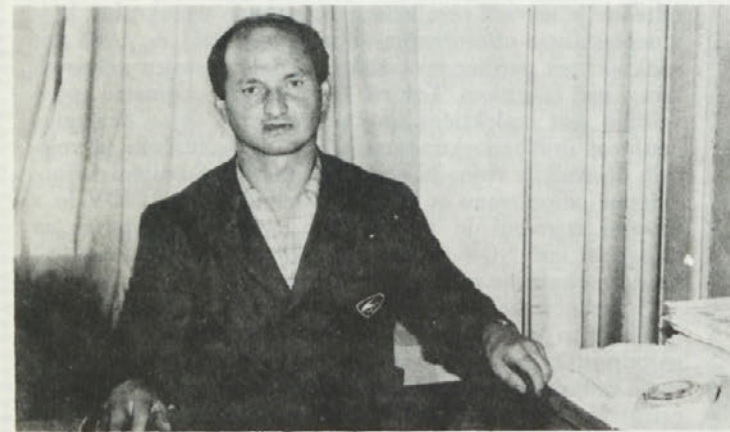
Kot je že znano, je temeljna organizacija združenega dela Tovar- na avtomobilskih prikolic iz Brežic zašla v resne težave, ki so privedle do tega, da je moral delovni kolektiv Industrije motornih vozil začeti s sanacijo. Kljub zelo dobrim delovnim prostorom, ki so bili zgrajeni pred nekaj leti, moderni tehnologiji in popolni zasedenosti delovnih mest je proizvodnja stalno padala. Posebej močno pa je zaškripalo v zadnjih mesecih preteklega leta, ko so namesto predvidenih 20 prikolic na dan proizvajali samo 4 ali celo samo 2 prikolici na dan.

Takšno stanje je zahtevalo hitro ukrepanje, zato je bila v oktobru imenovana komisija, ki je izdelala predlog sanacijskega programa. Predlog je bil na seji centralnega delavskega sveta sprejet, ravno tako na zborih proizvajalcev. Potem je bila imenovana skupna uprava, ki jo sestavlja po en predstavnik vsake TOZD.

Skupna uprava je takoj začela z vsebinskimi pripravami za sanacijski načrt. Med njegovimi prvimi ukrepi lahko omenimo novo sistemizacijo delovnih mest, k čemur spada tudi zmanjšanje števila režijskih delavcev, ureditev skladišč in delovnega okolja sploh, zavarovanje materiala, zaostritev delovne discipline, ažurno spremljanje izvrševanja delovnih nalog in obveznosti. Ena izmed glavnih nalog pa je tudi kompletiranje nedovršenih izdelkov. Skratka: gre za korenito spremembo dosedanjega načina dela.

O sanaciji v Brežicah smo se pogovarjali s predsednikom skupne uprave tov. Jožetom Gabričem, ki je hkrati direktor TOZD Podgorje iz Šentjerneja.

— Skupna uprava se je že lotila dela in je pri tem že dosegla tudi nekaj rezultatov. Zanima nas, kateri so bili glavni vzroki, ki so pripeljali do sanacije?

„Nestrokovnost pri proizvodnem procesu v Brežicah se je pokazala zlasti v precejšnji tehnološki nedisciplini. Gre za nestrokovne in neodgovorne posege v tehnološki proces, ki so porušili prej dobro zastavljen sistem proizvodnje!“ meni tovariš Jože Gabrič

„Iz vseh materialov, ki so nam dostopni v tej ali oni obliki je razvidno, da je bila sanacija v Brežicah nujna. Iz nove tovarne, ki smo jo skupaj zgradili pred nekaj leti, praktično nismo dobili ničesar več. Po splošno veljavni oceni pa so bili pogoji dela v tej tovarni izredno dobri, veliko boljši kot npr. v Novem mestu. Vsestransko premišljena in preizkušena tehnologija omogoča v Brežicah proizvodnjo 20 prikolic na dan. Vendar te številke niti približno niso dosegali, čeprav so poleg moderne tehnologije razpolagali z ugodnimi prostorskimi možnostmi in s popolno zasedenostjo delovnih mest, na režijskih delovnih mestih pa celo z viškom.“

— Po mnenju skupne uprave vzrok za tako nizko proizvodnjo ni bil samo v delavcih iz neposredne proizvodnje, temveč nasprotno: glavni del krivde nosijo vodilni in vodstveni delavci.

„Vodstvo se ni pokazalo samo kot nestrokovno, temveč tudi skrajno neodgovorno,“ je nadaljeval tov. Gabrič. „Nestrokovnost se je zlasti odražala v veliki tehnološki nedisciplini. Vodstvo je začelo vnašati v spremembe v tehnološki proces, da bi tako odpravili zastoje v proizvodnji. S tem so sami sebi napravili medvedjo uslugo, kajti

„Vsako zdravljenje je nekaj neprijetnega, bolečega — a brez njega ni ozdravitve! Želim si samo, da izkušeni, ki si jih bomo pridobili s sanacijo v Brežicah, ne bo treba v vrstah celotne IMV nikoli več uporabljati!“ pravi tovariš Gabrič, predsednik skupne uprave za sanacijo TOZD Tovarne prikolic v Brežicah

sistem proizvodnje, posebej prirejen za tovarno v Brežicah, se je porušil. S tem pa so si v Brežicah do kraja zapravili vse možnosti za kakršnokoli izboljšanje proizvodnje. Posegi v tehnologijo so opravičeni šele tedaj, ko so osnovne možnosti do kraja izkoriščene. Pa še tedaj se jih lotimo izredno previdno in premišljeno.

Velike pomankljivosti je bilo občutiti tudi pri vzgoji kadrov. Priučevanje delavcev na delovnem mestu ni bilo organizirano. Delavci so bili prepuščeni sami sebi in tistim, ki so delo nastopili pred njimi. Norm niso dosegli, kljub temu pa so bili OD ves čas stoodstotni. Če delavec ni izpolnil norme, so mu pripisali nekaj ur več in delavec se je lahko spet predal samozadovoljnemu dremežu. Tako je bilo opuščeno nagrajevanje po delu, prešli so na mezdni sistem. TOZD pa je vedno bolj tonila.“

— Vzroki, ki so pripeljali do sanacije so znani; sprejeti so tudi ukrepi, s katerimi se bomo postavili po robu težavam. Kaj pa prihodnost?

„Zdaj je temeljna naloga več in boljše delati! To pa pomeni, da moramo delati ceneje. Na ceno storitev pa v veliki meri vpliva režija, ki je bila po oceni sanacijskega programa najpopolneje zasedena. Zdaj smo se lotili izdelave nove sistemizacije, ki bo vzpostavila neko normalno razmerje med delavci v režiji in delavci v proizvodnji. Zato je bilo treba nujno sprejeti ukrepe za zmanjšanje števila režijskih delavcev. Zdaj imamo

37 delavcev nerazporejenih. Toda na cesti ne bo ostal nihče. Vsem tem delavcem so zagotovljena delovna mesta v obratih v Novem mestu. Zanje bodo pogoji dela nekoliko težji, toda druge rešitve trenutno ni. To pa naj bo tudi opozorilo tistim, ki si reševanje kadrovskega vprašanja predstavljajo po svoje in mimo veljavne sistemizacije sprejemajo nove delavce,“ je povedal tov. Gabrič.

— V IMV nimamo izkušenj s sanacijami. Vi kot predsednik skupne uprave v Brežicah vidite tamkajšnje stanje; kot direktor TOZD Podgorje iz Šentjerneja ga lahko primerjate s stanjem v „svojem“ in drugih TOZD. Kakšno oceno bi lahko na podlagi tega potegnili?

„Predvsem bi želel poudariti, da je sanacija nekaj neprijetnega. K njej se zatekamo samo tedaj, kadar je to nujno potrebno. Tudi v Brežicah je bilo tako in skrajni čas je že bil, da smo se sanacije lotili, saj sicer vseh problemov ne bi mogli razrešiti. Ko pa smo že pri tem, da je sanacija neprijetna, imam v mislih tiste ljudi, ki bodo težukrepov nosili na svojih plečih. Vsi pa se zavedamo, da ta teža ne bo majhna. Zato si posebej želim, da izkušeni, ki si jih bomo pridobili s sanacijo v Brežicah, ne bo treba nikoli več uporabiti. Kajti sanacija je zelo draga in boleča zadeva, zato je bolje, da se ji z dobrim, uspešnim in produktivnim delom izognemo že prej,“ je poudaril na koncu tov. Gabrič.

Jubilanti iz Črnomlja

Odločili smo se, da povprašamo nekatere izmed jubilarov o njihovi življenjski poti, delu in mnenju o kolektivu ter njihovih željah v bodoče. Vsi so nam prav radi odgovorili.

Tov. Vinko VIPAVEC, zaposlen kot vzdrževalec strojev, slavi letos 10-letnico neprekinjenega dela pri podjetju:

„K podjetju sem prišel 1953 kot vajenec kovinske stroke. Takrat podjetje še ni bilo združeno z DO IMV Novo mesto. Pogoji dela so bili takrat zelo težki; težko je bilo sploh priti v službo, saj avtobusnih prevozov še ni bilo, pa tudi ustreznih delovnih pripomočkov največkrat nismo imeli. Po odsluženju vojaškega roka sem se zaposlil pri podjetju „Kovinar“ in leta 1966 ponovno prišel na „ZORO“, kjer sem ostal do danes. Ob združitvi z IMV je bilo jasno čutiti spremembe. Proizvodnja se nam je povečala, organizacija dela je bila boljša, vendar so bile zmogljivosti podjetja za tako velike proizvodne plane že takrat premajhne. Moram reči, da kolegialnost oz. odnosi med ljudmi danes niso tako dobri kot so bili včasih. Bil sem tudi predsednik OOS, vendar je bila to odgovorna in težka funkcija, saj za izpeljavo akcij največkrat ni bilo dovolj sredstev. Edina uspešna akcija OOS je bil nakup prikolic za počitniško letovanje, dalo pa bi se narediti še marsikaj.“

V bodočnosti si želim čimprejšnjo investicijo, saj obstoječi delovni pogoji ne ustrezajo stalnemu naraščanju proizvodnih planov. Pa tudi odnosi med ljudmi bi se nujno morali izboljšati!“

Tov. Božo PIVEC, izmenovodja na žagi (IMV TOZD

Semič) – 10 let neprekinjenega dela pri podjetju: „V podjetju sem zaposlen od leta 1957. Takoj na začetku sem bil vajenec lesne stroke in sem tako opravljal razna dela kot so čiščenje, pometanje, transportno delo, saj se na vajuca takrat ni gledalo tako kot danes. Imeli smo tudi strožno disciplino. Po priključitvi k IMV je bila takoj opazna razlika. Strojna oprema se je izboljšala, delo je postalo lažje. Kar zadeva medsebojne odnose, nimam nobenih pripomb. Res pride včasih do nepotrebnega prerekanja in nespoznavanja, vendar zaradi tega proizvodnja ne trpi. Spori se tiho zgledajo in pozabijo. Tudi sindikalna organizacija mi nudi dovolj, smo pač manjštevinski kolektiv in se dobro razumemo.“

Tov. Antonija PLANINC, zaposlena na ploskovnem lepljenju elementov – letos slavi 15 letnico neprekinjenega dela pri podjetju:

„K podjetju, takratni ZORI, sem prišla leta 1961 kot kuharica, občasno pa sem opravljala tudi delo snažilke. Kasneje sem bila tudi kurirka pri podjetju.“

Ob združitvi z DO IMV Novo mesto sem bila zaradi zmanjšanja režijskih delovnih mest premeščena v proizvodnjo in v začetku nastopila delo na spajanju okvirjev, zatem pa sem začela z delom na ploskovnem lepljenju elementov.

Takoj ob vstopu v podjetje sem čutila izredno slogo, ki je

vladala med nami; res je bil med nami kolektivni duh, ki danes ni tako močan, čeprav so delovni pogoji prav gotovo boljši kot so bili. Zdi se mi, da so bili ljudje prej z manjšim zadovoljnimi.

Smatram, da bi bilo potrebno zagotoviti boljše informiranje, ustvariti boljše stike vodilnih do delavca – o marsikaterem problemu bi se dalo pogovoriti in bi ga lahko rešili s skupno voljo in močmi. Ob tako visokih proizvodnih planih je velikokrat potrebno delo ob dela prostih sobotah in prav v takih primerih bi se bilo potrebno pogovoriti in poiskati ustrezne rešitve. Mogoče bi bile za takšne in podobne primere najbolj ustrezne sindikalne podskupine.

Za bodočnost in uspeh našega podjetja je vsekakor investicija – gradnja novih delovnih prostorov, nujno potrebna. Napredek v strojni opremi je sicer očiten, vendar so delovni prostori tesni, kar onemogoča hitrejši potek proizvodnega procesa.“

Tov. Slavo ADLEŠIČ – lanser proizvodnje; letos slavi 20 letnico neprekinjenega dela pri podjetju:

„1947. leta sem se zaposlil v Mizarski zadrugi kot mizarski vajenec, po odsluženju vojaškega roka 1953. leta pa sem nastopil službo v tovarni učil in nato leta 1956 ponovno v Mizarski zadrugi Črnomelj, ki se je združila s podjetjem ZORA leta 1960. Zamenjal sem več delovnih mest, opravljal najrazličnejša dela, po končani mojstrski šoli pa sem prevzel delo vodje proizvodnje in kasneje

delovno mesto nabavnega referenta. Ob združitvi z DO IMV Novo mesto sem še nadalje opravljal funkcijo nabavnega referenta in hkrati tudi službo lanserja proizvodnje, ki jo opravljam še danes.“

Še kot vajenec sem se vključil v delo ZM in se tudi dvakrat udeležil mladinskih delovnih akcij. Politično delo sem nadaljeval tudi v sindikatu in po sprejetju v ZK leta 1954 sem se aktivno vključil v delo sekretarja OOKZ, opravljal razne funkcije pri občinskem sindikalnem svetu in občinski skupščini Črnomelj. Kot sodnik – porotnik sem v Novem mestu že deseto leto.

Pri združitvi z IMV smo res dobili nekaj nove strojne opreme, vendar je za normalni potek dela potreben tudi delovni prostor. Sedanji delovni prostori pa so za dosego planskih nalog, ki se večajo iz meseca v mesec, neprimerni. Zaradi oddaljenosti dveh obratov, v katerih delamo, nam naraščajo tudi režijski stroški, izdelavni časi elementov se nam povečujejo. Naša TOZD je v planu za izgradnjo novih prostorov v obdobju 1976–1980 in želim si, da se to čimprej izpelje, saj bomo le tako lahko kos zastavljenim planskim nalogam.

V imenu vseh jubilarov se zahvaljujem za pozornost TOZD IMV Tovarne opreme Črnomelj in DO IMV Novo mesto, ki nam je bila izkazana ob naših jubilejih in apeliram na vse zaposlene v našem podjetju, da še vnaprej tesno sodelujemo in si z vestnim delom ustvarimo lepšo bodočnost!“

TOMAŽ VOVK

Mladi naj delo doživijo

Vključevanje učencev v združeno delo je zanesljiva pot vzgajanja in usposabljanja za samoupravljanje

V glasilu Kurir smo vas že seznanili o reformi šolskega sistema in preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Informirali smo vas o problemih srednjega šolstva na Dolenjskem. Glede tega še ni izrečena zadnja beseda, saj se preobrazba srednjega šolstva šele začne. Kadrovske problemi prisiljujejo združeno delo, da aktivno spremljamo razvojne usmeritve šolstva ter sodelujemo pri oblikovanju koncepta srednjega šolskega sistema na področju Dolenjske.

V današnjem sestavku želimo bralce seznaniti z nalogami, ki se v zvezi s preobrazbo srednjega šolstva tičejo nas – ZDRUŽENEGA DELA.

Predlagatelji osnutka zakona o usmerjenem izobraževanju načrtujejo, da bo združeno delo postalo pomemben člen v sistemu izobraževalnih institucij in šol. Proizvodno delo in proizvodna praksa postajata sestavni del učnega programa usmerjenega izobraževanja. Združeno delo bo moralo organizirati izobraževanje ob delu za zaposlene delavce. Izobraževanje ob delu ne bo samo formalnost ali stvar občinskih akcij, temveč bo moralo postati stalna oblika izobraževanja zaposlenih skozi celotno delovno dobo zaposlene delavca.

V DO IMV nas čaka glede priučevanja ob delu odgovorna in neodložljiva naloga. Trenutno zaposluje v proizvodnji v Novem mestu 116 mladih delavcev, ki se uvajajo v delo. Na delovnih mestih v proizvodnji se priučuje 165 delavcev za interne specializirane poklice.

V uku imamo 272 vajencev, ki se učijo za poklic KV delavca v kovinski stroki. V juliju in avgustu 1977 bomo sprejeli na proizvodno prakso 185 štipendistov IMV, med katerimi imamo dva razreda dijakov strojne tehnične srednje šole, ki je organizirana v Novem mestu za potrebe IMV kot dislocirani oddelek matične Tehnične srednje šole Ljubljana.

Vsem mladim delavcem smo dolžni zagotoviti, da si bodo med proizvodnim delom pridobili potrebno strokovno znanje ter se usposobili in vzgojili za samoupravljanje.

Naloge, ki nas čakajo na področju izobraževanja ob delu, so neodložljive in potrebno bo, da se pospešeno lotimo organizacije izobraževalnega centra v IMV.

V nadaljevanju našega sestavka vas želimo seznaniti s članom, ki je bil objavljen v reviji

„Vzgoja in izobraževanje“ pod gornjim naslovom našega sestavka. Članek je zelo zanimiv, saj obravnava zelo pomembno področje, ki v osnutku zakona o preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje še ni dokončno oblikovano.

„Samo tisto izobraževanje, ki ima svoj začetek in konec v združenem delu in njegovih interesih, ki uresničuje zgodovinsko vlogo delavskega razreda in revolucionarno prakso in jo razvija, lahko zraste v nenaдомestljivo silo in dejavnik ekonomskega razvoja ter osebnega in družbenega napredka, v faktor osvobajanja dela in človeka in vsestranskega razvoja osebnosti.

Vzgoja in izobraževanje dobivata v naši družbi čedalje bolj razredni, socialistični in samo-

upravni značaj. Marksistična in samoupravna ideologija postajata v naši pedagoški praksi temelj celotnega sistema vzgoje in izobraževanja in vseh vzgojno-izobraževalnih vsebin.

Upoštevati moramo, da se marksizma ni mogoče naučiti samo iz marksističnih knjig in brošur niti s sprejemanjem učiteljevih razlag, marveč ga je treba doživeti, občutiti v boju za socializem, za komunizem. Ta boj za brezrazredno družbo, za osvoboditev dela in človeka pa se bije predvsem v območju združenega dela proizvajalcev, v „kraljevstvu nujnosti“, iz katerega edino se lahko razcveta „kraljestvo svobode“. Gre torej za potrebo, da se marksizem proučuje pri delu, v praksi, ne več (in ne samo) s teksti, ki opisujejo to prakso, torej z vključevanjem učencev in študentov v prakso, v kateri se marksizem uteleša kot samoupravni socializem.

Vključevanje učencev in študentov v dejansko proizvodno delo in družbeno prakso, v okolje, v katerem bijejo delavski razred in vsi delovni ljudje bit-

ko za dohodek, omogoča mlademu človeku, da doživi in občuti dejanske družbenoekonomske odnose, v katerih se socialistična proizvodnja uresničuje, in da spozna znanstvenotehnično osnovo sodobne proizvodnje. Zato se delo in proizvodnja postavljata v žarišče celotnega sistema in procesa vzgoje in izobraževanja.

Vse do X. kongresa ZKJ je bilo za nas značilno, da je bil proces izobraževanja ločen od procesa dela in proizvodnje, posledica tega pa je bila, da sta nastala dva sistema vrednot: prvi v šoli, kjer se režira „življenjska situacija, pogosto „očiščena“ dejanskih problemov in protislovij družbenega razvoja (družbeni razvoj se je proučeval in pojasnjeval v čistih kategorijah), in drugi, ki ostaja v svetu dela v družbeni praksi. Gre za dihotomijo med tema dvema sistemoma vrednot. Vrednostni sistem, ki se oblikuje med šolanjem mimo dela (in mimo vseh odnosov, ki se ob delu uveljavljajo), nima veliko skupnega s sistemom, ki se oblikuje v svetu dela – v delovnem okolju, v katerem se bije bitka za dohodek, za družbeni in tehnični napredek.

S tem da se učenec vključi v proizvodno delo gospodarskih organizacij združenega dela, si pridobiva življenjske izkušnje in globoko prepričanje, da revolucionarna praksa delavskega raz-

MOTOR C-111 V SERIJSKI PROIZVODNJI

– Mercedesovo poskusno vozilo na dizelski pogon C – 111 je doseglo že 3 svetovne rekorde in 16 mednarodnih rekordov: 10.000 km je prevozilo s povprečno hitrostjo 252,249 km/uro, 5000 milj s povprečno hitrostjo 252,540 km/uro in 10.000 milj s povprečno hitrostjo 251,718 km/uro. Vse to je vozilo doseglo s 3 litrskim motorjem 190 km, ki ga polni Garret turbinna goriva. – Zdaj je nov dizelski petnajnik zrel za rabo v serijskih vozilih, kjer bo imel le 120 KM, vendar bo še vedno zagotavljal 180 km/h in 12 sekund na 0 do 100 km/h. Hkrati bo izgorevanje zelo malo onesnaževalo ozračje.

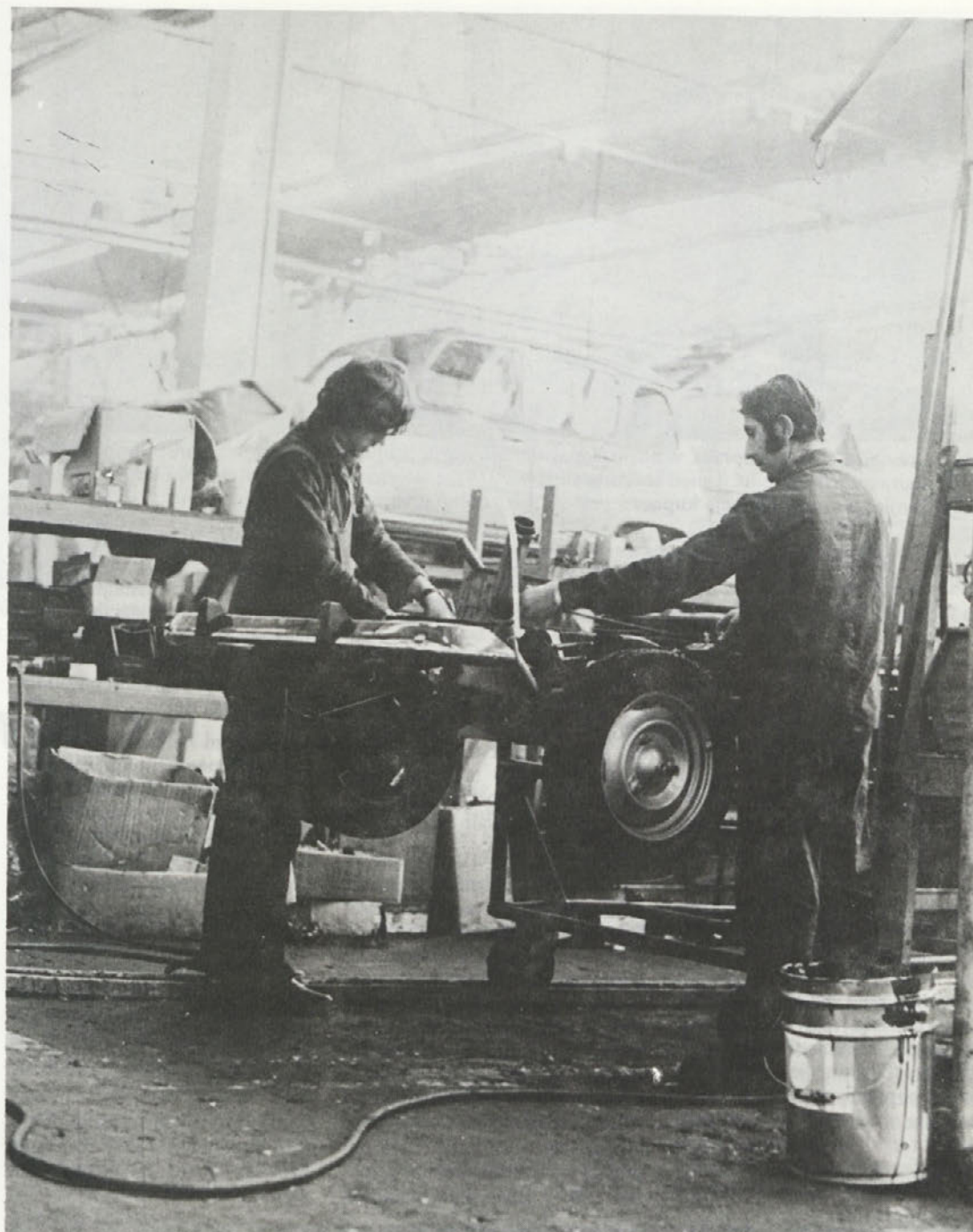
NAŠA ENOTNOST NIKOLI NI BILA TRDNEJŠA KOT DANES

„... Leto, ki ga puščamo za seboj, nam je dalo dobro podlago za še uspešnejše in plodnejše leto 1977, tako na notranji kot na zunanji ravni. Znova želim poudariti, da enotnost naših delovnih ljudi ni bila nikoli trdnejša kot danes. To pa zato, ker je zasnovana na popolni enakopravnosti, skupni odgovornosti in čedalje globljem spoznanju vseh naših narodov in narodnosti, da je samo takšna Jugoslavija lahko porok srečnejše prihodnosti vseh. Tega se zavedajo naši delavci, kmetje, naša inteligenca, to prežema zavest mlajših in starejših in ni je sile, ki bi nas lahko odvrnila od poti, po kateri stopamo...“

Iz novoletne poslanice
predsednika republike
Josipa Broza Tita

reda – ki priteguje v svoje „težnostno polje“ vse družbene skupine in s tem, ko jih podreja učinku istih zakonitosti, katerim je sama izpostavljena, razširja svoje lastnosti tudi nanje – edina lahko hkrati z revolucionarno preobrazbo materialne strani produkcijskih sil izvede strukturalne spremembe celotne družbe. Gre za proces, v katerem delavci v združenem delu, predvsem pa neposredni proizvajalci kot vodilno jedro delavskega razreda postopoma preraščajo sebe kot „produkcijski faktor“ (kakršen je zgodovinsko od nekdanj bil) in se razvijajo v dejavnik, ki bistveno vpliva na vse oblike dela, jih usmerja in postopoma vključuje v celotno, enotno združeno delo. V procesu proizvodnje doživlja učenec vse prednosti družbenega projekta tehnološkega razvoja (za katerega se je opredelila socialistična samoupravna Jugoslavija) v nasprotju z orientacijo številnih dežel na tehnološki projekt družbenega razvoja.

V procesu proizvodnega dela v gospodarskih organizacijah združenega dela se učenci neposredno in praktično seznanjajo s proizvodnjo, njeno tehniko, tehnologijo in organizacijo. Neposrednega seznanjanja s proizvodnjo ne morejo zamenjati nobena ponazorila, knjige in učiteljeve razlage. Med delavci mladina neposredno spoznava živ-

ljenje proizvajalcev materialnih dobrin, sprejema njihove proizvodne izkušnje in psihologijo kolektiva.

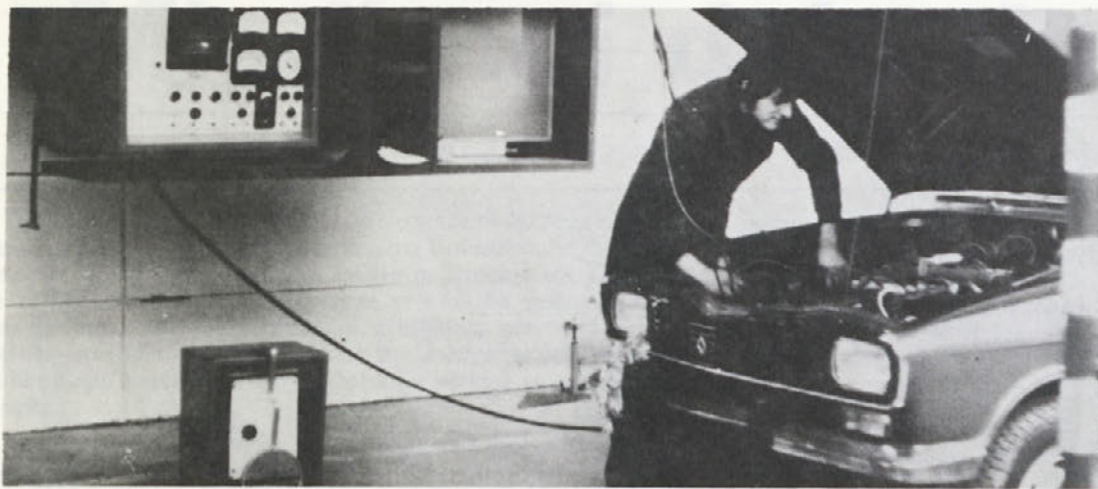
Ko govorimo o vključevanju učencev v proizvodno delo, ne mislimo samo na tehnično-tehnološko, marveč tudi na socio-politično stran dela. Seznanjanje s temeljnimi in posebnimi samoupravnimi akti celotne delovne organizacije in TOZD, seznanjanje z rezultati poslovanja podjetja, navzočnost pri sestankih delavcev, na katerih razpravljajo o vprašanjih, pomembnih za razvoj proizvodnje in družbenoekonomskih odnosov v kolektivu, sodelovanje na sestankih delegacije, na katerih se razpravlja o delu delegatov v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti, vključevanje v seminarje in tečaje družbeno-ekonomskega izobraževanja (izobraževanja za samoupravlja-

nje), ki se pripravi za delavce, pred odhodom v delovno organizacijo, klicanje uglednih članov organov samoupravljanja na razgovore v šolo, sodelovanje v tovarniških listih in biltenih in drugo – so samo nekatere oblike socio-politične vzgoje in izobraževanja učencev s prakso samoupravljanja. To velja za vse učence in študente, torej za celoten sistem usmerjene vzgoje in izobraževanja.

S tem, ko se učenci seznanjajo z družbeno platjo proizvodnje in s procesom samoupravnega odločanja delavcev, lahko dobijo obilico pojasnil, pomembnih za razumevanje številnih družbenih pojavov in problemov, ki jih proučujejo v okviru posameznih učnih predmetov. Namesto da bi se učenci opirali izključno na sekundarno gradivo iz učbenikov (ki je pogosto zelo bogato s podatki iz drugih družbenopolitičnih siste-

mov in socioloških raziskav v njih), s svojo aktivnostjo zbirajo dejstva o proizvodnji in odnosih delavcev v njej, to pa jim omogoča, da aktualizirajo gradivo in raziskujejo resnično življenje. V združenem delu se najpopolneje doživlja socialistična sedanost in nakazuje komunistična prihodnost. Ko bomo uporabljali novi zakon o združenem delu, bo ta proces še vidnejši, njegov vzgojni vpliv pa še učinkovitejši. Seznanjanje učencev s spremembami, ki jih prinaša novi zakon o združenem delu, je pomembna predpostavka za razumevanje revolucionarnih tokov in aktivnega vključevanja vanje. Mlada generacija pa mora to doživeti in pokazati že med svojim izobraževanjem – živeti mora življenje delovnih ljudi, namesto da bi se ločena od njih pripravljala na življenje.“

KADROVSKI ODDELEK

Najsodobnejše testne naprave v novih servisnih prostorih omogočajo strokovno brezhibno kontrolo vseh naprav v avtomobilu. Ugled servisne službe v IMV s takim delom in s solidnimi odnosi do strank raste, z njim pa tudi zaupanje kupcev v prvovrstne izdelke tovarne

Servis – prispevek k boljšemu gospodarjenju

Ob preselitvi servisa v nove prostore se je lahko izpolnila tudi davna želja vseh delovnih ljudi servisa, da bi začeli vzdrževati in popravljati vozila, ki jih IMV izdeluje. Tako je servis IMV zdaj organizacijsko razdeljen na dve osnovni dejavnosti:

– splošni servis, ki se ukvarja predvsem s popravilom in z vzdrževanjem gospodarskih vozil; poudariti je treba, da ta servis še naprej vzdržuje in popravlja tudi vozila znamke Austin.

– Renault servis, katerega ime nakazuje njegove funkcije.

Razen omenjenih osnovnih dejavnosti opravlja servis vse vrste popravil camp prikolic in servisne opreme proizvodnje IMV ter s servisnimi ekipami skrbi za uspešno odpravljanje napak na terenu tudi izven meja naše domovine.

Ni potrebno posebej poudarjati, da je za takšen razpon del

potrebno veliko število specializiranih mehanikov, mizarjev, električarjev itd., za kar skrbimo z vzgajanjem mladih delavcev v gospodarstvu, ki v servisu delajo vsa dela, tako da bodo po končanem šolanju lahko samostojno izvrševali različne naloge.

Večji problem nastaja pri zasedbi delovnih mest vodilnih delavcev, saj obstaja v servisu še veliko prostih vodilnih delovnih mest, kar nam onemogoča uresničevati vse naloge v smislu organizacije servisa. Kljub tem težavam pa smo s kar največjim organiziranjem vseh delavcev, tako vodilnih kot proizvodnih ter s precejšnjo modernizacijo servisa uspeli do neke mere popraviti kvaliteto dela, kar se pozna tudi v finančnem pogledu.

Čeprav so stranke več ali manj zadovoljne z uslugami na

šega servisa pa smatramo, da se mora delo in napor vodilnih delavcev, vložen v nadaljnji razvoj in graditev organizacije servisa nadaljevati, saj bomo le na ta način lahko zadovoljili naši želji, da bi bili nagradjeni na podlagi vloženega dela.

Finančni rezultati servisa v prvih 10 mesecih tega leta kažejo na povečanje dohodka vloženega dela za 12 % v primerjavi z enakim obdobjem lani, in na 11,8 % povečan finančni efekt prodaje rezervnih delov.

Zavedamo se, da bi bili rezultati, doseženi v zadnjih 6 mesecih lahko še boljši, zato strmino za čimboljšo kvaliteto opravljenih del. Spoštujemo dogovorjene roke, kar nam bo zagotavljalo še boljši in večji delovni in finančni uspeh.

Ob koncu želimo vsem delovnim ljudem OZD IMV srečno in uspešno novo poslovno leto 1977!

ZVONE MIKLIČ
Servis IMV

Lakiranje karoserij na tekočem traku

V začetku decembra je lakirnica avtomobilov TOZD Tovarne avtomobilov pri izgradnji novih kapacitet dobila v preizkusno obratovanje prvi tekoči trak.

Ta pridobitev predstavlja novo brizgalno kabino s pečjo za sušenje laka, kar je del novih linij, ki bodo omogočale povečanje zmogljivosti za skoraj 100 %. Novost je predvsem pomembna zato, ker s tem prekinjamo tudi tradicijo lakiranja karoserij. Brizgalci morajo lakirati karoserije, ko se te počasi vozijo skozi kabino in ne stojijo več na mestu med nanašanjem laka kot do sedaj. Poleg večje propustnosti nove kabine lakiranja z v so varnostno avtomatiko so v obratovanju tudi transporterji, na katerih teče kontrola, popravilo laka in transport karoserij iz lakirnice, pripravljenih za montažo.

Omenjene naprave so namenjene kasneje predvsem lakiranju osebnih vozil, katerih količina se bo lahko povečala z izboljšano kvaliteto same zaščite. Med posameznimi fazami nanašanja laka težimo za tem, da bi zmanjšali brušenje laka ali ga celo ukini, kar bi omogočilo boljšo kvaliteto zaščite. To pa je zelo odvisno od površine surove pločevine na nelakirani karoseriji.

V naslednjih mesecih so v načrtu še rekonstrukcije nekaterih ostalih lakirniških naprav, tako da bi ta oddelek konec prvega trimesečja v naslednjem letu že proizvajal z letno zmogljivostjo 45.000 lakiranih karoserij v dveh izmenah. S tem pričenjamo uresničevati zastavljene načrte proizvodnje v srednjeročnem obdobju, pri čemer pa bo potrebno še ogromno skupnih naporov.

Pri uporabi novih naprav moramo biti zelo pazljivi. Upoštevati moramo navodila za obratovanje, vzdrževanje in protipožarne zaščite. Tako se tudi lahko izognemo neželentim zastojem med delom. Dejstvo je, da se mora pri tem spremeniti tudi naš odnos do skupne lastnine, posebno še, ker je vsa oprema uvožena.

Inž. LEOPOLD RIBIČ

Od blizu in daleč prihajajo na večja in manjša popravila, preglede in kompletne servise dostavna vozila IMV v nove, prostorene in sodobno urejene servisne delavnice tovarne v Novem mestu. Zadovoljen lastnik dostavnega vozila ali osebnega avtomobila po končanem servisu – to je cilj in naloga delavcev v novem servisu IMV.

Mnogi delavci IMV se na delo v Novo mesto vozijo, zato imamo pri nas registriranih 31 avtobusov, ki vsak dan opravijo 148 prevozov in prevozijo 5072 km. Dnevno se z njimi prepelje več kot 2000 delavcev. Najdaljša relacija je do Vinice, 64 km, ki jo avtobus prevozi štirikrat na dan.

Smučanje za užitek in sprostitvev

Sneg je pobelil travnike, zato je prav, da spregovorimo nekaj besed (tudi) o zimski rekreaciji in športni aktivnosti v tem letnem času. Kot vemo, je od zimskih športnih aktivnosti najbolj razširjeno smučanje, saj se z njim ukvarja na stotisoče ljudi.

Marsikdo se ob nabavljanju smučarske opreme zamisli nad visokimi cenami smučarske opreme. Vendar je potrebno pomisliti tudi na to, da opremo uporabljamo več let. Seveda pa ni potrebno nabaviti najdražje opreme. Lahko izberemo tudi kaj cenejšega, saj je izbira res velika. Zato oprema sploh ne bi smela biti nepremagljiva ovira, ko se odločamo za smučanje.

Ko smo opremljeni s smučmi in z vsem ostalim, se lahko predamo zimskemu veselju. Za to

pa zadostuje že vsak breg. Če hočemo malo več užitka, se lahko zapeljemo v bližnje Črmošnjice ali na Javorovico nad Šentjernejem, kjer so zelo lepi tereni pa tudi vlečnice. Torej tudi pri izbiri kraja ne smemo biti preveč izbirčni.

Organizirano smučanje gojimo tudi v naši delovni organizaciji. IMV že 10 let nastopa na zimskih delavskih športnih igrah občine Novo mesto. Tudi tu smo dosegli lepe uspehe tako ekipno kot posamezniki. Nastopali smo tudi na smučarskih prvenstvih avtomobilske indu-

strije Slovenije. Na vseh petih prvenstvih smo dosegli lepe uspehe. Leta 1974 smo bili organizatorji III. SPAIS. Predlani smo prvič izvedli „IMV-VELESLALOM“, ki naj bi postal tradicionalen. Na njem naj bi tudi izbrali ekipo, ki nas bo zastopala na republiškem prvenstvu avtomobilske industrije. Prvega veleslaloma se je udeležilo skoraj 50 delavcev in delavk. Izvedli smo tudi dvodnevni smučarski tečaj v Črmošnjicah, katerega se je udeležilo 14 tečajnikov.

Tudi v letošnji zimi bomo organizirali tečaj (začetni in nada-

ljevalni) in tekmovanje za prvenstvo IMV (veleslalom). Udeležili se bomo letošnjih desetih zimskih delavskih športnih iger občine Novo mesto. Na smučarsko prvenstvo avtomobilske industrije Slovenije, ki ga prireja ljubljanska Avtomontaža na Starem vrhu nad Škofjo Loko, bomo poslali naše najboljše smučarje-delavce IMV.

Vse delavce IMV vabimo, da se aktivno vključijo bodisi v organiziranje smučarskih prireditev bodisi da aktivno tekmujejo na njih.

KOMISIJA ZA ŠPORT
IN REKREACIJO

NOVO VARNO KOLO

Gumarska tvrdka Goodyear je pokazala primerek avtomobilskega kolesa, ki močno zmanjša nevarnost nenadne eksplozije pnevmatike. Gre za na običajno platišče privit obroč iz plastike, ojačene s steklenimi vlakni, ki po predrtnju gume omogoča nadaljnjo vožnjo. Da se počena guma in obroč ne bi pregrela, je v obroču tudi hladilna tekočina in sicer v kapsuli, ki se predre, čim nanjo pritisne počena guma. Po uspešnih preskusih s prototipi zdaj Goodyear pripravlja še obsežne teste v običajnem cestnem prometu.

IMV kot skrbna mati...

Bilten št. 5 CCC (camping caravaning cluba Akademskoga avtomoto društva „Sveučilište“ iz Zagreba) poroča v svoji zadnji številki za november in december, kako so se člani tega znanega zagrebškega kluba poslovili od letošnje sezone.

V Zelini blizu Zagreba so se zbrali v avtomobilskem kampu in se najprej pomerili v namiznem tenisu, šofiranju in vožnjah s prikolicami, pa v spretnostnih vožnjah in pod. Da ni šala dobro voziti prikolico se je pokazalo, ko člani kluba CCC niso bili skoraj nič slabši od nekaterih vrhunskih „asov“ jugoslovanskega avtomobilskega športa. Po dobrem kosilu in

prijetni zabavi so preizkusili še gašenje požara in se pri tem mimogrede podučili tudi o varnosti pred požarom v avtomobilu. Bilten CCC piše na koncu poročila še tole:

„Ves čas srečanja je delala v avtomobilskem kampu ekipa IMV. Fantje so se zares potrudili, da pripravijo prikolice za zimovanje. Popravili so tudi vse manjše okvare, ki so jih lastniki prikolic prijavili. S takim odnosom do avtomobilskih prikolic IMV, ki je poslala v Zelino skupino serviserjev na svoje stroške, ni pokazala le da je proizvajalec in prodajalec prikolic, temveč tudi „skrbna mati“, ki stalno skrbi

za svoje otroke...“

Ne smemo pozabiti, da združuje Akademsko avtomoto društvo „Sveučilište“ v Zagrebu vrsto znanih javnih, družbenih, kulturnih ter drugih delavcev, ki že z Otočca in tamkajšnjih srečanj ljubiteljev in lastnikov prikolic dobro poznajo naš resen odnos glede pomoči in servisiranja njihovih prikolic. Opazili so nas tudi tokrat – to pa je za dobre odnose med proizvajalci, uporabniki in servisi prikolic nujno potrebna in koristna poteza. Gre za naš ugled in dobro ime, predvsem pa za pristne in poštene odnose med proizvajalci in kupci ADRIA prikolic.

Priznanja krvodajalcem

V decembru 1976 smo v okviru sindikalnih prireditev leta v DO IMV organizirali skromno svečanost za naše krvodajalce, ki so za darovano kri sprejeli priznanja in plakete od občinskega odbora RK Novo mesto. Priznanja za darovano kri bi morali krvodajalci prejeti ob dnevu krvodajalcev, ki ga praznujemo 4. junija, vendar praznovanja zaradi raznih vzrokov nismo organizirali. Zato smo ob koncu leta 1976, ko zaključujemo vrsto akcij in nalog ter polagamo račune za izvršeno delo, organizirali tudi to slovesnost.

Srečanje krvodajalcev smo pripravili v osnovni šoli na

Grmu. Vodstvo šole je za krvodajalce IMV rade volje odstopilo svojo avlo. Tovarišice, ki skrbijo na šoli za kulturno dejavnost, so s svojimi varovanci naštudirale prijeten program. Kuharice šole so nam kljub zavzetosti z rednim delom pripravile dobre usluge svoje kuhinje.

Kulturni program je popestril nastop Šentjernejskega okteta, ki je za naše krvodajalce žrtvoval večer in brez nadomestila mnogo prispeval k prijetnemu vzdušju proslave in razveselil prisotne ob poslušanju domačih in partizanskih pesmi.

Srečanja krvodajalcev se je udeležil tudi predsednik odbora

RK tovariš Danilo Kovačič, ki je zbrane krvodajalce toplo pozdravil ter se jim v imenu RK in transfuzijske postaje Novo mesto zahvalil za darovano kri. V vrstah gostov in povabljenih pa smo pogrešali sindikalne delavce iz novomeških TOZD ter predstavnike poslovnih organov DO.

Vodstvu osnovne šole Grm, organizatorjem kulturnega programa in otrokom, ki so sodelovali v programu ter osebju šolske kuhinje se toplo zahvaljujemo za njihovo uslugo in prijaznost, ki so jo poklonili našim krvodajalcem! Prav tako se zahvaljujemo Šentjernejskemu

oktetu za prijeten večer ob poslušanju domačih pesmi.

Spominske značke in plakete so za darovano kri prejele naslednje tovarišice in tovariši:

Odlikovanje za petkrat darovano kri:

1. Erjavec Martin
2. Ambrožič Srečko
3. Kirn Julijan
4. Štangelj Ivan
5. Nagelj Danijel
6. Škrbec Jože
7. Tomažin Alojz
8. Kavčič Slavko
9. Škučj Mihaela
10. Lenarčič Alojz
11. Matko Mihaela
12. Potočar Martin
13. Poreber Ivan
14. Modic Blaženka
15. Konda Marjan
16. Jordan Jože
17. Kralj Martin
18. Kovačič Sonja
19. Mihelčič Janez
20. Luzar Ivan
21. Tomažević Valentin
22. Blatnik Jože
23. Klevišar Martina
24. Kočevar Martin
25. Kopar Stanko
26. Novak Jože
27. Medic Franc
28. Blažič Franc
29. Hrovat Jože
30. Fink Jože
31. Oberč Antonija
32. Kulovec Jakob
33. Bovhan Anton
34. Mlakar Anton
35. Lindič Alojz.

Odlikovanje za desetkrat darovano kri:

1. Vrničar Stanko
2. Matko Kristina

3. Dular Slavka
4. Novak Alojz
5. Kaplar Vinko
6. Muhič Jože
7. Turk Martin
8. Goršin Milan
9. Pavlin Štefanija
10. Kmet Rudi
11. Legan Anton
12. Barborič Jože
13. Ponikvar Anton
14. Binkovski Herman
15. Andolšek Franc
16. Nose Franc
17. Kirn Julijan
18. Kavčič Slavko
19. Muhič Jože
20. Foršek Marjan
21. Kovačič Miha
22. Bregar Jože
23. Debevc Ivan.

Odlikovanje za petnajstkrat darovano kri:

1. Bartolj Martin
2. Kopina Jože
3. Zupančič Franc
4. Klobučar Stanko
5. Rajk Leopold
6. Lipovec Marjan
7. Rudman Janez
8. Tomšič Silvester
9. Kotar Ladislav.

Odlikovanje za dvajsetkrat darovano kri:

1. Andrejčič Franc
2. Božič Ivan
3. Brulc Franc.

Odlikovanje za petindvajsetkrat darovano kri:

1. Pavlin Alojz
2. Čečelič Franc
3. Turk Ivan
4. Jerman Janez
5. Gazvoda Janez
6. Drčar Alojz.

Med našimi krvodajalci imamo krvodajalce, ki so že presegli udeležbo za 25-krat darovano kri in so postali že rekorderji v tem plemenitem delu. V tej skupini imamo tovariše, ki so doslej darovali kri:

1. Zupan Aleksander 47-krat
2. Majetič Karlo 36-krat
3. Mislej Janez 37-krat
4. Pavlenič Franc 36-krat
5. Brulc Jože 34-krat
6. Pavlin Alojz 31-krat
7. Petje Anton 32-krat
8. Šafar Martin 28-krat
9. Čečelič Franc 28-krat
10. Jerman Janez 26-krat
11. Gazvoda Janez 26-krat

V imenu sindikalne podružnice IMV vsem krvodajalcem iskreno čestitamo za priznanja ter se jim zahvaljujemo za darovano kri. Krvodajalce in ostale člane kolektiva pa hkrati vabimo, da se odzovejo akciji RK ter darujejo kri za sočloveka, ki jo potrebuje!

KADROVSKI ODDELEK

Člani delovne organizacije IMV TOZD Tovarna avtomobilskih prikolic Brežice že več let uživajo časten sloves: najbolj množično v občini se udeležujejo krvodajalskih akcij. Zato so tudi lani prejeli priznanje občinskega odbora Rdečega križa, kar je spodbuda, da se bodo še naprej množično udeleževali te humane akcije. — Na sliki: skupina udeležencev spomladanske akcije. — (Ernest Sečen)

Tečaj prve medicinske pomoči pripadnikov civilne zaščite

Občinski odbor Rdečega križa bo v soglasju z oddelkom za ljudsko obrambo občine Novo mesto organiziral za obveznike civilne zaščite, razporejene v sanitetne enote, 80 in 20-urni tečaj prve medicinske pomoči.

SPOZNAVAMO PREDPISE SLUŽBE ZA VARSTVO PRI DELU

V TOZD Tovarna avtomobilov so tudi preteklo jesen začeli s tečajmi, na katerih delavci spoznavajo predpise službe za varstvo pri delu. Tečaj, ki bo potekal po oddelkih, bo razdeljen na teoretični in praktični del. Medtem ko bo teoretični del potekal v menzi tovarne avtomobilov in bo trajal štiri ure, bo praktični del tečaja na posameznih delovnih mestih. Praktični del bodo vodili oddelkovodje in izmenovodje, teoretični del pa člani komisije, ki jo vodi inž. Branko Košir.

V tovarni avtomobilov predvidevajo, da bodo do konca marca opravili tečaj vsi delavci. To bo velik prispevek k zmanjšanju poškodb pri delu, ki so v kovinski industriji pogostejše kot v drugih industrijskih panogah.

Tečajji bodo začeli delati konec januarja in v začetku februarja. Pouk se bo izvajal v popoldanskem času za 80-urni tečaj med 16. in 19. uro, za 20-urni tečaj pa med 15. in 19. uro.

Tečaje bodo obiskovali tudi delavke in delavci TOZD s sedežem v Novem mestu: 80-urni tečaj tisti, ki so razporejeni za vodje trojk v ekipi prve medicinske pomoči, 20-urni tečaj pa ostali člani trojke, ki takšnih tečajev še nimajo ali niso opravili potrebnih izpitov. Vodje trojk, ki imajo višjo ali visokošolsko izobrazbo, so oproščeni 80-urnega tečaja, 20-urnega pa tisti, ki so končali srednjo šolo in si to znanje pridobili tam. Takšni bodo opravili samo izpite, ne bodo pa redno obiskovali tečaja.

Po končanem 80 in 20-urnem tečaju prve medicinske pomoči bomo s temi in tistimi, ki so končali pouk v preteklih letih, zadovoljili potrebe po tem kadru ter strokovno popolnili vse trojke prve medicinske pomoči v oddelkih proizvodnje.

Z mrežasto razporeditvijo trojk smo pokrili vsa mesta (oddelke) z večjim številom zaposlenih in jih tako organizirali in oskrbeli, da bodo nudili prvo pomoč delavcem, ki se poškodujejo pri delu. To bo posebne pomena v popoldanski in nočni izmeni, ko ambulanta ne dela in bodo prvi nudili pomoč ter ustrezno oskrbeli ponesre-

čenca. Te trojke se organizirajo v ekipe, ki so osnovna enota prve medicinske pomoči in štejejo 6 ljudi.

S takšno organizacijo enot prve medicinske pomoči želimo doseči naslednje:

1. da organizacijo enot prve medicinske pomoči civilne zaščite prilagodimo potrebam proizvodnje;

2. da diplomati tečaja prve medicinske pomoči pridobljeno znanje praktično uporabljajo v konkretnih primerih in se še naprej izobražujejo;

3. da imamo enoto prve medicinske pomoči boljše pripravljeno in usposobljeno za izvajanje nalog v primeru večje nesreče;

4. da razvijamo pri delavcih prepričanje, da jim bo v primeru poškodbe pri delu nudena hitra in strokovna pomoč.

S tem bodo pomagali tudi pri delu ambulante. Ko bodo nudili prvo pomoč lažje poškodovanim na delovnem mestu, bodo razbremenili ambulantno osebje, vplivali bodo na manjšo odsotnost z dela, hkrati pa bodo lahko obvezali tudi manjše rane posameznikom, ki so zdaj dostikrat ostale brez oskrbe. Prav pri zdravljenju takih ran, ki so nevarne zaradi okužb pri delu, bodo naše trojke največ pomagale.

IVAN TOVŠAK

Športniki IMV zmagali na DŠI

Sredi lanskega decembra je bila v novomeški športni dvorani Marof velika prireditev, s katero smo v Novem mestu počastili jubilej delavskih športnih iger, ki so lani slavile petnajstletnico uspešnega delovanja. Slavili so tudi športniki Industrije motornih vozil, ki so prav na jubilejnih igrah dosegli svoj doslej največji uspeh: v ekipni konkurenci so prepričljivo zmagali in osvojili pokal. Kljub velikemu uspehu, ki so ga športniki dosegli, že razmišljajo o prihodnosti, zato lahko pričakujemo, da ni zadnji.

S svečano podelitvijo pokalov najboljšim ekipam, ki so sodelovale na delavskih športnih igrah v letu 1976, je naša sindikalna organizacija zaključila še eno uspešno akcijo več v letošnjem letu. Uspešno predvsem zato, ker smo ob mnogih akcijah, ki jih je v letu 1976 organizirala Zveza sindikatov, uspeli vzbuditi pri delavcih v neposredni proizvodnji več zanimanja tudi za to vrsto dejavnosti. Uspešno tudi zato, ker lahko ugotovljamo, da sklepi in smernice, ki smo jih sprejeli na VIII. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, niso bile le prazne besede na papirju, temveč spodbuda za akcijo, ki jo tudi na področju športne rekreacije in oddiha v delovnih organizacijah vedno bolj uspešno izvajamo. Ne nazadnje je bilo leto uspešno tudi zato, ker so letošnje športne igre jubilejne in za katere smo se v naši delovni organizaciji že od samega začetka dobro pripravili.

15 let delavskih športnih iger pa ne bi smelo pomeniti samo jubilej, ampak bi ta moral pomeniti predvsem prelomnico v pojmovanju športne rekreacije in oddiha v delovnih organizacijah, prelomnico v odnosu samoupravne družbe do akcij, ki jih izvajamo na tem področju družbene aktivnosti, predvsem pa prelomnico v nadaljnjem delu, ki mora temeljiti na smernicah, ki izhajajo iz dosedanje aktivnosti.

Hitro lahko ugotovimo (kljub temu, da je bilo letošnje leto na področju delavskih športnih iger dokaj uspešno), da nas čaka pri organizaciji in izvajanju rekreacije in oddiha še mnogo dela. Pri tem mislimo predvsem na vključevanje delavk v športno rekreacijo in množičnost. Z nobeno izmed teh dveh stvari se ne moremo pohvaliti, čeprav obstajajo za to objektivni razlogi, kot so pomanjkanje amaterskega kadra, zasedenost športnih objektov predvsem v zimskem času, finančna sredstva in ne nazadnje tudi premajhna zainteresiranost delavcev za nekatere akcije.

Od oktobra lani smo uspeli organizirati rekreacijo za naše delavce v telovadnici osnovne

šole Grm. Kljub vsem naporom, da bi se zbrali vsaj dvakrat na teden, smo uspeli dobiti le en termin za uporabo telovadnice in bazena, kar pa je občutno premalo za izvajanje organizirane akcije na področju rekreacije. S tem, da je telovadnica vsak teden nabit polna, še ne moremo reči, da smo problem rekreacije rešili, kajti želja je ogromno in priznati moramo, da jih precej ostane neizpolnjenih. Bojimo se, da bo ravno to vzrok za osip, ki ga že opažamo. To se vidi predvsem v tem, da se vsak teden pojavljajo novi obrazi, ki sicer kažejo željo do rekreacije (a hitro ugotovijo, da jo bodo redno in intenzivno težko izvajali). Kljub temu še vedno vabimo vse, ki sta jim rekreacija in telesno počutje kolikor toliko pri srcu, da prihajajo redno in brez vsakih pomislekov.

Ko smo govorili o prezasedenosti, mislimo pri tem predvsem na telovadnico. Na žalost tega pri obisku plavalnega bazena ne moremo ugotoviti, še manj pa biti na splošno zadovoljni. Priznati moramo, da v tem našem velikem kolektivu ni niti enega delavca, ki bi se bil pripravljen ob napovedani uri pojaviti ob robu bazena z željo po telesni in duševni sprostitvi. Lani je ob prizadevnosti nekaterih članov našega kolektiva ponovno zaživelo delo v strelski družini, ki šteje trenutno 30 članov. Z nabavo novih rekvizitov in rednimi treningi smo tudi v tekmovalnem smislu dobili v občinskem merilu solidno ekipo, ki nas bo lahko uspešno zastopala na vseh tekmah, ki se jih bomo udeležili.

Kop Ivan je prejel srebrno medaljo za 2. mesto v teku na 1000 m, ki je ena najtežjih preizkušenj vztrajnosti na DŠI.

V imenu 50 članske ekipe, ki je zastopala IMV na delavskih športnih igrah, je pokal za ekipno zmago prejel JOŽE TURK, ki je dobil tudi posebno priznanje za požrtvovalno delo pri organizaciji iger

Pri delu, ki nas čaka v novem letu, se moramo omejiti predvsem na akcije, ki bodo zajele čim več članov naše delovne organizacije. Tu moramo omeniti predvsem tekmovanje med TOZD, ki ga bomo izvedli v začetku prihodnjega leta in ki bo izbirno tekmovanje za sestavo športnih ekip delovne organizacije. V okviru možnosti bomo organizirali kros in izlete v bližnjo okolico. V prihodnjem letu se bo ekipa naše delovne organizacije udeležila 12. iger delavcev motorne industrije Jugoslavije, ki jih bo organizirala Industrija motora Rakovica. Želimo si, da bi ekipo naše delovne organizacije predstavljali predvsem tisti športniki, ki bodo predvsem z aktivnostjo in manj z rezultati dokazali, da nas lahko dostojno predstavljajo.

Ob uspehu, ki smo ga dosegli na delavskih športnih igrah v lanskem letu, bi se morali vprašati, zakaj takih rezultatov nismo dosegli tudi v prejšnjih letih. Ob dveh tretjih mestih v letih 1971 in 1972 lahko hitro ugotovimo, da je vzrok sorazmerno slabim rezultatom način

točkovanja in premajhna izenačenost ekip po posameznih panogah ter pomanjkanje ekip v ženski konkurenci. Ob pogledu na rezultate letošnjih iger vidimo, da smo imeli le eno izrazito slabo disciplino ob ugotovitvi, da smo v nekaterih dosegli presenetljivo visoko uvrstitev. To velja predvsem za odbojko in streljanje, kjer se predvsem pri streljanju pozna načrtno delo.

REZULTATI:

Ekipno v moški konkurenci
1. IMV, 2. NOVOTEKS, 3. PIONIR, 4. KRKA, 5. ISKRA...

Ekipno po posameznih disciplinah:

Odbojka
1. Novoteks, 2. Iskra, 3. IMV

Atletika
1. IMV, 2. Novoles, 3. Iskra

Kros
1. Novoteks, 2. Labod, 3. Pionir, 4. IMV

Balinanje
1. Pionir, 2. Železničar, 3. Upokojenci, 7. IMV

Nogomet
1. Krka, 2. Pionir, 3. Novoles, 4. IMV

Streljanje
1. Krka, 2. Pionir, 3. IMV

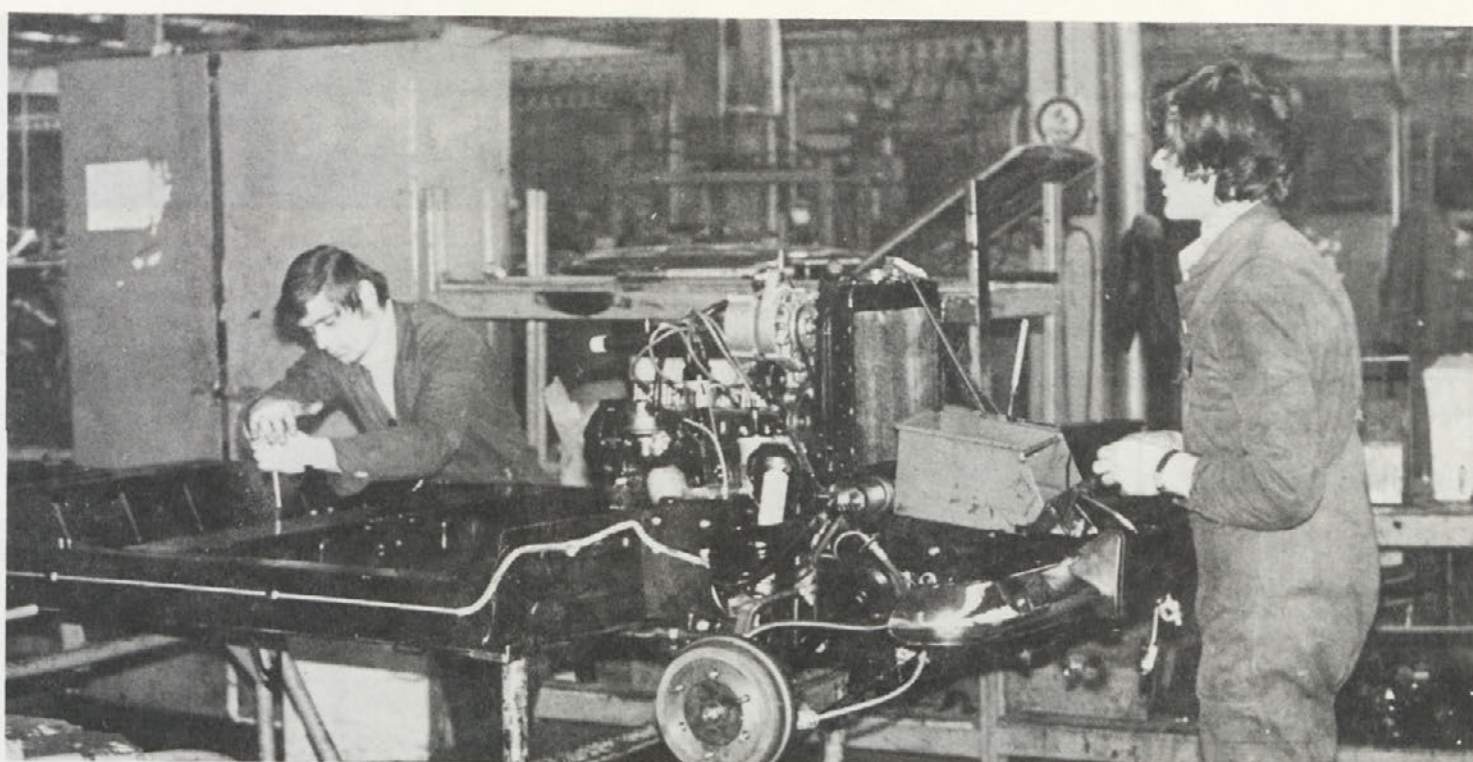
Namizni tenis
1. IMV, 2. Merkator, 3. Novoles

Šah
1. Krka, 2. IMV, 3. Pionir

Plavanje
1. Novoles, 2. Kovinar, 3. UJV, 4. IMV

Kegljanje
1. Novoteks, 2. Krka, 3. Iskra, 4. IMV

KOMISIJA ZA ŠPORT
IN REKREACIJO

Pakoštani v lanski sezoni

Pakoštani?!

Da, prijeten kraj v severni Dalmaciji, blizu Biograda na morju, v centru Jadrana. Lepa obala, slikovita okolica, veliko možnosti za rekreacijo in izlete. Tu je izhodiščna točka na Kornatsko otočje, ki velja za enega izmed biserov Sredozemlja. Blizu je gostoljubni Pašman, Murter, Mala Vrgada. Na celini je znamenito Vransko jezero, raj za ribiče...

Ne gre za reklamno akcijo, ker bi bila nekoliko prezgodaj, saj smo sredi bele zime, temveč gre zato, da si osvežimo spomin na dni, ki smo jih preživeli na morju in da pogledamo, kaj je bilo letos v Pakoštanih boljše organizirano kot lani in kaj moramo še narediti, da bi se za dopust v Pakoštanih odločil čim širši krog zaposlenih.

Tudi letošnjo sezono smo imeli v avto campu „VRANA“ Pakoštani, s katerim imamo sklenjeno večletno pogodbo o najemu prostora, postavljenih 56 prikolic različnih tipov, v njih pa 232 ležišč. Letos je camp deloval od 19. junija do 25. septembra. V tem času je v campu letovalo v 14 dnevem turnusu 59 delavcev z družinami, v 7 dnevih turnusih pa 248 delavcev in člani njihovih družin. Skupaj je v 98 dneh, kolikor časa je bil camp odprt, letovalo 1089 članov kolektiva in njihovih svojcev, ki so „opravili“ 1100 nočitev. Glede na to, da je kapaciteta kampa 2200 nočitev, je izkoristek 50%.

V posameznih obdobjih celotne letovalne sezone je bila zasedenost vseh prikolic naslednja:

1. v predsezoni 266 dni ali 33,84 %
2. v glavni sezoni 2262 dni ali 72,12 %
3. v posezoni 168 dni ali 10,71 %

In če se še malo poigramo s statističnimi podatki, lahko ugotovimo, da je bilo 50 dni vseh 56 prikolic z vsemi 232 ležišči popolnoma prazno! Ob upoštevanju dejstva, da smo socialnim šibkim družinam nudili brezplačno bivanje v campu, upokojencem IMV in tistim, ki lahko izkoristijo pred sezono in po sezoni 50% popusta, se la-

hko vprašamo, kaj je vzrok za tako slabo zasedenost?

Kakšen je bil finančni rezultat?

Celotni prihodek je znašal 213.698,50 din.
Izdatki pa so naslednji:
– najemina za leto 1976 180.000,00 din
– čuvanje prikolic za čas od 25. 9. 1976 do začetka sezone 1977 30.000,00 din
– uporaba električne energije, vode in drugi izdatki 7.878,60 din
Skupaj: 217.878,60 din

Razliko smo dolžni kriti v smislu 7. člena samoupravnega sporazuma o ustanovitvi počitniške skupnosti Pakoštane, sorazmerno po TOZD oziroma

DS OSS, glede na število prikolic v kampu.

Tudi letos ne moremo biti zadovoljni z odzivom na dopust. Komisija za počitniško dejavnost je v teku leta 1976 obravnavala vzroke, zakaj je zanimanje za prikolice samo v juliju in prvi polovici avgusta ter zakaj tako slab odziv za predsezonski dopust in podobno. Odgovori so nam več ali manj znani. Z istimi problemi se ubadajo tudi drugje po Sloveniji. Tako smo se navadili, ugotavlja anketa, podatki pa to kažejo, da bi 90% Slovencev bilo najrajši na morju v času od 15. julija do 15. avgusta. To pa ne bo šlo. Bomo morali pač drugače planirati svoje dopuste, če bomo hoteli dopustovati na morju. Pri nas smo bili prepričani, da bomo imeli vsaj 60 dni (julij in avgust) v celoti zasedena vsa ležišča, pa smo se ušteli. Iz tega razloga nastopa razlika med prihodki in izdatki.

Glasna so bila razmišljanja o organizaciji campa tudi na drugem mestu. Iz tega, kakršno je zanimanje za letovanje v prikolicah do sedaj in ko imamo obstoječe kapacitete zasedene 50%, ne moremo sklepati, da bi bilo na drugem mestu kaj boljše. Poskusiti pa bi bilo predrago. Ko smo že pri ceni velja omeniti tudi to, da bi lahko v campu ceneje letovali, če bi bila zasedenost prikolic skozi celotno sezono boljše kakor je bilo do sedaj. Ena tolažba, pa vseeno: za prihodnjo sezono obljublajo turistični delavci na Jadranu, da ostanejo cene iste kot letos.

FRANC ŽVAN

DOBIMO SE V ČRMOŠNJICAH!

Tako kot vsako leto doslej se bomo športniki Industrije motornih vozil tudi letos udeležili zimskih tekmovanj delavskih športnih iger. Zato vabimo vse, ki bi se želeli udeležiti tekmovanj, da se prijavijo enemu izmed članov komisije za šport in rekreacijo (v tehnološki oddelek).

Prvo tekmovanje v veleslalomu bo 29. 1. 1977 ob 9. uri dopoldne v Črmošnjicah. Tekmovali bomo na progi, ki bo dolga 500–600 m in bo na njej okoli 20 vratic. Razdeljeni bomo na starostne skupine: moški do 30 let, od 30–40 let in od 40 let dalje in ženske od 25 in nad 25 let starosti.

Pohitite s prijavi in se udeležite tekmovanja, ki bo tudi prijetno srečanje delovnih ljudi občine Novo mesto! Hkrati bomo na tekmovanju izbrali ekipo za smučarsko prvenstvo avtomobilske industrije Slovenije, ki bo na Starem vrhu nad Škofjo Loko.

KOMISIJA ZA ŠPORT IN REKREACIJO V IMV

iz disciplinske

Odbor za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti je v decembru izrekel ukrepe naslednjim delavcem iz TOZD Tovarne avtomobilov:

Izključitev iz DO IMV:

PETRUŠA Josip, roj. 1956, NK delavec iz lahke presernice, ker je v noči od 1. do 2. decembra vlomil v menzo tovarne avtomobilov in vzel iz registrske blagajne 600,00 din.

Pogojna izključitev:

1. MOHOR Herman, roj. 1939, NK delavec v roadni službi, ker je vzel prototipno vozilo in z njim povzročil na tovarniškem dvorišču nesrečo, pri kateri je na vozilu nastala materialna škoda. Hkrati bo premeščen na drugo delovno mesto, povrniti pa bo moral materialno škodo.

2. LUKŠIČ Alojz, roj. 1946, PK rezkalec v oddelku mehanske obdelave, ker je večkrat neopravičeno izostal z dela. Večkrat je na delu tudi vinjen.

3. POTOČAR Martin, roj. 1951, PK kovač v lahki preser-

nici, ker pogosto neopravičeno izostaja z dela.

4. NOVAK Viktor, roj. 1928, NK delavec v skladišču, ker je z oglasne deske strgal svojo odločbo o kaznovanju z javnim opominom.

5. SAJE Franc, roj. 1937, NK delavec v OPP, ker je med delovnim časom zapustil tovarno in odšel v vinotoč po pijačo.

6. MIKLAVČIČ Žarko, roj. 1958, delavec na priučitvi, ker je večkrat neopravičeno izostal z dela.

Javni opomin:

1. ZUPANČIČ Jože, roj. 1940, varilec v oddelku podsklopi, ker je na delovnem mestu večkrat vinjen.

2. SIMČIČ Jure, roj. 1952, PK varilec v oddelku podsklopi, ker je namerno prežgal paletu. Povrniti bo moral tudi škodo.

3. TRŠINAR Alojz, roj. 1933, NK delavec v karosernici dostavnih vozil, ker je prinesel v območje tovarne liter žgane pijače.

4. DRAGAN Anton, roj. 1952, viličarist v OPP, ker ga je vratar zalotil, ko je hotel prenesti iz tovarne dve zračnici za R-4.

5. TRŠINAR Ivan, roj. 1947, KV šofer v avtoparku, ker je

uprabljajal službeno vozilo v privatne namene, ta čas pa je proizvodnja čakala na material.

6. HEK Ivan, roj. 1956, NK delavec v lakirnici, ker je neopravičeno izostal z dela.

7. CEROVŠEK Alojz, roj. 1954, NK delavec v lakirnici, ker je neopravičeno izostal z dela.

8. ČAVIČ Peter, roj. 1937, NK delavec v oddelku montaže osebnih vozil, ker je med delovnim časom popival in grozil z nasiljem.

9. HROVAT Martin, roj. 1936, NK delavec v OPP, ker je prinesel v delovne prostore alkohol.

10. MIKLAVČIČ Janez, roj. 1936, NK delavec v oddelku lakirnica, ker je prinesel v tovarno pijačo.

Proti neredu tudi v tovarni opreme v Črnomlju

Odbor za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti v TOZD Tovarna opreme Črnomelj je izrekel

JAVNI OPOMIN:

1. FILIPČIČ Jožetu, 1945, KV ključavničarju, ker je neopravičeno zapustil delovno mesto;

2. PALČIČ Jožetu, 1951, KV ključavničarju, ker je neopravičeno zapustil delovno mesto;

3. ŠIKONJA Dušanu, 1938, KV kovaču, ker je neopravičeno zapustil delovno mesto;

4. MIKETIČ Bošku, 1958, NK delavcu v skladišču za Belgijo, zaradi neopravičenih izostankov z dela in neodgovornega ravnanja z materialom;

5. POTOČNIK Marjanu, 1955, NK transportnemu delavcu, zaradi neopravičenega izostanka z dela.

Odbor za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti je izrekel ukrep o prenehanju lastnosti delavcev v združenem delu:

1. MAHOVLIČ Zvonetu, 1934, KV kurjaču, ker je neopravičeno izostal z dela. Ukrep o prenehanju lastnosti delavcev v združenem delu mu je že bil izrečen za dobo 6 mesecev, vendar pa se mu z ozirom na olajševalne okoliščine pogojno dobo podaljša na eno leto.

Z izobraževanjem do boljše varnosti pri delu

Nesreča pri delu je več ali manj vsakdanji pojav v strojno predelovalni industriji. Z dobro preventivo in s podukom o zaščiti in varstvu pri delu pa lahko možnost, da pride do nesreče, bistveno zmanjšamo. V ta namen organiziramo tečaje z zaključnim preizkusom znanja iz varstva pri delu, ki jih moramo obnavljati po predpisih vsake dve leti. Kakšne so sankcije zaradi neupoštevanja teh predpisov, dovolj nazorno kaže ta dva primera.

Delavka Marija Željko je čistila nanašalec lepila na hidravlični stiskalnici Leopida, pri čemer ji je stisnilo prst, kar pa ni povzročilo trajne poškodbe.

Delavec Jože Kramarič pa si je vsled nepazljivosti pri delu na miznem rezkarju poškodoval prst in ima trajno vidne poškodbe.

Pri raziskavi nesreče je inšpektor ugotovil, da delavka Marija Željko ni opravila preizkusa iz znanja, medtem ko je Jože Kramarič opravil preizkus v letu 1971. Zaradi tega je bil uveden postopek zoper organizacijo združenega dela IMV Novo mesto, TOZD Tovarna opreme Črnomelj.

Zastopnik pravne in hkrati odgovorne osebe Alojz Laterner je pri zaslišanju prekršek priznal tako, kot ga je ugotovil pristojni inšpektor. V zagovor je povedal, da je delavka Marija Željko sicer obiskovala predavanja iz varstva pri delu v letu 1973 in je bila tako seznanjena z vsebino, vendar pa preizkusa znanja ni opravila zaradi odsotnosti z dela v času, ko so potekali izpiti. Jože Kramarič pa je

opravil izpit leta 1971 in ga kasneje ni več obnovil.

Sodnik za prekrške je ugotovil,

ZA VEČJO POVEZANOST ŠOLSTVA S PROIZVODNJO

„Z reformo izobraževanja ne želimo podaljševati študija, temveč ga, nasprotno, skrajšati in ga narediti kvalitetnejšega. Namen preobrazbe šolstva je doseči njegovo večjo povezanost z življenjem, s proizvodnjo, z ustvarjanjem. Izobraževati ob delu in za delo ni nikakršno votlo geslo, temveč je življenjsko vodilo; brez njegovega uresničevanja ne moremo uspešno povezati šole in materialne proizvodnje v okviru združenega dela ter tako zagotoviti njun skladen razvoj. Po eni strani morajo delavci v materialni proizvodnji imeti večji, odločilnejši vpliv na razvoj šolstva, na njegovo usmerjanje itd., po drugi strani pa morajo biti tudi prosvetni delavci v enakopravnem odnosu od delavcev v materialni proizvodnji. S svobodno menjavo dela v okviru izobraževalnih skupnosti, v katerih enakopravno sodelujejo delavci iz materialne proizvodnje in prosvetni delavci, želimo odpraviti doseganje državno in proračunsko posredništvo med tema dvema področjema...“

FRANC ŠETINC

vil, da je dejanski stan prekrška v celoti dokazan, saj je obdolženi prekršek priznal tako, kot ga je ugotovil pristojni inšpektor.

Za storjeni prekršek se organizacija združenega dela kaznuje z denarno kaznijo od 500 do 50.000 din, odgovorna oseba pa z denarno kaznijo od 50 do 5.000 din. Pri denarni kazni je sodnik za prekrške kot olajševalno okoliščino upošteval priznanje in dejstvo, da obdolženi še niso bili v postopku zaradi enakega ali podobnega prekrška.

Izrečena kazen znaša 1.500 din in 100 din poprečnine, kazen za odgovorno osebo pa znaša 300 din in 100 din poprečnine. V sodnem postopku sta še Janez Dragoš, vodja proizvodnje, Lado Jerman kot odgovorni osebi, ki sta nadrejena omenjenima delavcema.

DS TOZD je sprejel sklep, da se kazen v višini 1.600 din izplača, sprejet pa je bil tudi sklep, da se izvedejo tečaji iz varstva pri delu, kadar skupini delavcev poteče rok veljavnosti, in zahtevajo potrdila o opravljenem preizkusu znanja iz varstva pri delu.

Kljub temu, da izpit iz varstva pri delu delavcu da določeno znanje o nevarnosti in zaščiti, je vprašanje ali to za brezhibno varnost pri delu zadostuje. Pri delu na strojih z velikim številom obratov je za varno delo poleg brezhibnih zaščitnih naprav in primerne delovne okolja potrebna tudi popolna zbranost, koncentracija in osredotočenje izključno samo na delo na stroju.

TOMAŽ VOVK

Nesreče v novembru

V novembru 1976 je bilo 27 nesreč na delu. Na poti na delo in z dela nesreč ni bilo.

Po oddelkih so se gibale nesreče pri delu takole:

1) TOZD Tovarna prikolic	7
2) TOZD Tovarna avtomobilov	18
– montaža dostavnih vozil	3
– lahka presernica	5
– težka presernica	1
– karoserija osebnih vozil	3
– skladišče orodja	1
– montaža R-4	4
– lakirnica drobnih delov	1
3) TOZD Tehnoservis	1
– plinska postaja	1
4) DS OSS	1

Vzroki nesreč so bili naslednji:

– nepazljivost sodelavca	5
– nepazljivost	8
– tehnična pomanjkljivost	5
– oster rob	4
– neurejena delovna okolica	2
– nedisciplinarnost sodelavca	1
– nepravilen postopek dela	2

ZDA: MILIJON OKRADENIH

– Nekaj nad milijon osebnih avtomobilov so lani ukradli v ZDA. Vrednost ukradene pločevine je ocenjena na 30 milijard dolarjev. Da bi ublažili tatinski val, dobijo ameriški policaji letos posebno premijo, če ujamejo avtomobilskega tatu. V zvezni državi Ohio je najuspešnejši policist prejel posebno diplomo, lepo vsoto denarne nagrade in nov avto.

Fakulteta za strojništvo iz Ljubljane je razpisala v šolskem letu 1976/77 vpis v prvi letnik višješolskega študija strojništva ob delu. Študij bo trajal štiri semestre, tako da se bo mogoče v četrtem odločiti tudi za specialno usmeritev-energetsko, konstruktorsko, tehnološko ali varilsko. Iz IMV obiskuje predavanja 20 delavcev, katerim želimo veliko uspeha in dobrih ocen!

Uspešna obnova Posočja

Dograjenih 213 montažnih hiš — Zastoji le v gorskem svetu

Vseh 79 novih hiš v Breginju je vseljenih, v Podbeli 33, 37 v Kobaridu, 5 v Logjeh, na Žagi 10, v Srpenici 4, Sedu 10 itd., skupaj 213 montažnih stanovanjskih hiš Jelovice in Marlesa. Poleg tega je pod streho 161 montažnih hiš, 21 večnamenskih,

od katerih so tri končane, strokovno obnovljenih pa je nad 1800 hiš.

To so ta čas najpomembnejši podatki o obnovi Posočja, o čemer so razpravljali tudi v soboto na seji občinske skupščine, ko so pohvalili gradbince, pri-

padnike JLA, monterje, inštalaterje in druge, ki dobra dva meseca odpravljajo posledice potresa. Po načrtu bodo do 18. decembra končali z obnovo močno poškodovanih hiš; sedaj obnavljajo še 103 hiše in do 25. decembra bi morali skleniti letošnjo akcijo ureditve 475 montažnih stanovanjskih hiš in 29 večnamenskih in garsonjerskih objektov.

Če bi ta načrt izpolnili, bi za polovico brezdomcev rešili njihovo dokončno stanovanjsko vprašanje. Kaže pa, da tega ne bo do roka izpolnil sarajevski Šipad, ki ima sicer najzahtevnejše lokacije v gorskem svetu, kjer je že zapadel sneg. Od 75 hiš, ki jih urejuje v Logu pod Mangartom, Plužni, Čezsoči, Tolminskih Ravnah, Rutu in v drugih naseljih, doslej Sarajevčanom ni uspelo dokončati nobenega objekta. Opravičilo za zastoj je verjetno v slabem vremenu, ki pesti obnovitelje, saj je bil od 20. septembra vsak drugi dan deževen, slabo vreme pa se je nadaljevalo tudi ta mesec, kar predvsem ovira komunalno urejevanje novih naselij. Zategadelj so v gorskem svetu brezdomci našli začasno prezimitev pri sosedi.

(Po DELU)

LANI SMO ZDRUŽILI V SOLIDARNE NAMENE 2,904.553 din

TOZD TA + Suhor	1,570.522,15
TOZD Commerce	236.251,80
TOZD Razvojni inštitut	57,132,75
DS OSS	220.868,85
TOZD Črnomelj	284.502,00
TOZD Mirna	348.862,30
TOZD Brežice	55.001,75
TOZD Podgorje	115.768,45
TOZD Semič	15.643,50
SKUPAJ:	2,904.553,55 din

Od tega smo dali:

Za Kanižarico —	420.359,80
Za solidarnost po republiški ur. —	861.183,70
Za dijaške domove —	716.550,65
Za Posočje —	926.459,40
Skupaj:	2,904.553,55 din

TAM: 2 milijardi naložb

— TAM skupnost TOZD Cestnih vozil predvideva v obdobju 1976—1980 dve milijardi dinarjev investicij za posodobitev proizvodnje in večjo konkurenčno sposobnost na domačem in tujem trgu. Omenjena sredstva so nadaljevanje dosedanjih investicijskih vlaganj, ki so v obdobju 1971/1975 znašala 428.000.000 din.

Vsa omenjena vlaganja so namenjena povečevanju proizvodnje in optimalni izrabi strojev. Tako namerava biti TAM ob 3,8 % rasti letne proizvodnje v letu 1980 udeležen na jugoslovanskem trgu z 2.800 avtobusi, 1.800 kombibusi in 26.900 tovornjaki. Izvoz namerava povečati do leta 1980 na 35.000.000 ameriških dolarjev.

Z novimi investicijami se bo povečala tudi zaposlenost od sedanjih 6.089 na 7.833, t.j. za 1.784 novih delavcev.

V JUGOSLAVIJI PRODALI 50.000 WARTBURGOV

— Skopski Interimpeks in splitski tozd Autokuća delovne organizacije Auto—Hrvatska sta

v Splitu organizirala sestanek predstavnikov servisnih delavnic za wartburge. Zastopanih je bilo nad 70 servisov. Strokovnjaki iz vzhodnonemške tovarne so jim pripravili predavanje o zadnjih novostih ter o tehnologiji proizvodnje in vzdrževanje teh avtomobilov. Izmenjava izkušenj je zlasti pomembna, če vemo, da dobri servisi izdatno povečajo povpraševanje po določenih znamkah in tipih vozil. Proizvajalci wartburgov so lahko glede tega zadovoljni, ker imamo pri nas zdaj že zares solidno mrežo delavnic za vzdrževanje teh vozil. Wartburgi pa gredo dobro v promet kajpada tudi zaradi nizke cene.

ZA 200 MILIJARD DOL. AVTOMOBILOV

— Vsa svetovna avtomobilska industrija izdelala na leto prek 25 milijonov osebni in okrog 8 milijonov tovornih vozil v skupni vrednosti 200 milijard dolarjev, to pa je osemkrat več, kot je stal projekt Apollo za polet na Luno, izdatki vseh držav ali okroglo 14-kratni narodni dohodki Jugoslavije.

AUDI NSU: DVA MILIJONA ZA IZUME

— Primer, kako drugod podpirajo izumiteljsko in inventivno dejavnost svojih sodelavcev: Volkswagnova podružnica Audi—NSU je lani za nagrade izumiteljem in novatorjem izplačala 280.000 mark (preko 2 milijona din). Med 262 predlogi je največjo premijo 80.000 mark (slabih 600.000 din) in za nameček nov avtomobil audi 80 L prejel dvajsetletni uslužbenec, ki se je skozi kupe uvoznih predpisov dokopal do načina, kako tovarna lahko privarčuje denar za plačilo carinskih dajatev, kadar uvaža dele in opremo iz držav zunaj skupnega evropskega trga.

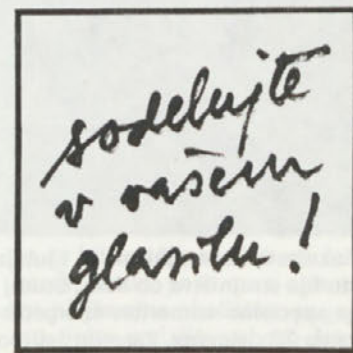
Potemtakem ne pospešujejo samo izumov v proizvodnji, marveč tudi v administraciji. Od leta 1969 je tovarna za nove zamisli izplačala okoli 1,5 milijona mark (11 milijonov din), medtem ko je na ta račun prahrnila 9,6 milijona mark (71 milijonov din).

PRAZNOVANJE DEDKA MRAZA

Decembra je potekalo v Novem mestu nadvse veselo in živahno praznovanje dedka Mraza. Otroke je obiskal v športni dvorani, po šolah, vrtcih in krajevnih skupnostih. Med številnimi otroki, ki so se udeležili prazničnih prireditev za najmlajše, je bilo tudi mnogo otrok naših delavcev. Prireditve so minile v zadovoljstvo staršev in v veselje otrok, ki so tako po dolgih letih spet prišli na svoj račun. Soglasna ugotovitev vseh, ki so pri organizaciji sodelovali je, da je bila taka organizacija prireditev nujno potrebna; o tem pričča tudi izredno dober obisk. Pri vsem tem pa ni šlo le za darila, marveč dati otrokom nekaj nevsakdanje, zlahkne paše za oči. Mnogi med njimi bodo nestrpnost čakali na naslednjega dedka Mraza, mi pa si želimo, da bi se tudi vnaprej tako dobro samoupravno organiziral kot se je lani.

FIAT JURIŠA V SOVJETSKO ZVEZO

— Tri pogodbe o poslih, od katerih je vsak zase „težak“ dve do tri milijarde dolarjev, predstavljajo temelj nove faze gospodarskega sodelovanja med Italijo in Sovjetsko zvezo, od katere si obe strani veliko obetata. Zlasti bode v oči dogovor o še intenzivnejšem deležu milanskega Fiata v širjenju zmogljivosti sovjetske avtomobilske industrije in industrije gradbenih strojev. Zaupanje si je Fiat pridobil posebno pri opremljanju in usposabljanju velike tovarne osebnih vozil v Toljatiiju, kjer znaša letna proizvodnja že 700 tisoč avtomobilov. Seveda tudi težav ne manjka, a glavna tiči predvsem v dejstvu, da proizvodnja ni sposobna dohitevati povpraševanja kupcev, ki morajo plačevati avtomobile vnaprej, ki pa še vedno čakajo nekaj let, preden pridejo na vrsto!

Rak na želodcu

Rak želodca je po svetu, pa tudi pri nas pogostno obolenje. V Sloveniji zabeležimo blizu 600 novih primerov na leto. To obolenje je pri nas na drugem mestu po pogostnosti med vsemi rakavimi obolenji: pri enških za rakom na dojki, pri moških pa za rakom na pljučih.

KAJ VEMO O VZROČNOSTI?

Vzroki za nastanek raka na želodcu niso znani, zelo verjeten pa je vpliv prehrane in navad pri prehranjevanju. Podlaga za tako domnevo je zelo različna pogostnost te vrste raka v raznih deželah, ki se razločujejo med drugim tudi po vrsti prehrane prebivalcev. Zanimivi so podatki, da upada pogostnost raka na želodcu z naraščanjem življenjskega standarda — to pripisujemo spremenjenemu načinu prehranjevanja. Med škodljivimi vplivi, ki so verjetno pomembni za razvoj raka, navajajo tudi uivanje koncentriranih alkoholnih pijač, prekajenega mesa, ostrih začimb in kajenje. Tudi pomena dednosti ne smemo zanemariti. Pri sorodnikih ljudi, ki so oboleli za rakom na želodcu, se pojavlja to nevarno obolenje štirikrat pogosteje kot pri drugih ljudeh.

Na Japonskem, kjer je rak na želodcu najpogostnejši na svetu, so pri preučevanju življenjskih in prehranjevalnih navad opazili zanimivo zvezo med uživanjem začimb in močno soljeno hrano ter rakom na želodcu. Ugotovili so tudi, naj bi tudi vsakodnevno uživanje mleka bila nekakšna zaščita pred rakom na želodcu. V zadnjih letih so namreč opazili na Japonskem upadanje pogostnosti te bolezni — začetek tega pojava sovpada s časom, ko si je mleko šele pričelo utirati svojo pot v vsakodnevni jedilnik Japoncev. Take podatke nam nudi statistika. Na videz nerazumljivo zvezo med začimbami, žganjem, kajenjem in možnostjo, da zbolimo za rakom na želodcu na eni strani ter mlekom in možnostjo, da se tej nevarni bolezni izognemo na drugi strani, pa si lahko razložimo tako: žganje in pretirano začinjena hrana povzročajo zaradi draženja lahko vnetje želodčne sluznice — to pa je že sprememba, ki velja za predrakavo. V določenih primerih namreč lahko iz vnetno spremenjene in stanjšane sluznice vznikne rak. Med

predrakava obolenja štejemo tudi izrastke želodčne sluznice — polipe ter čire na želodcu in pojave, ki jih spremlja zmanjšanje kisline v želodčnem soku. Pri ljudeh, ki imajo premalo kisline, je verjetnost, da bodo zboleli za rakom na želodcu, desetkrat večja kot sicer. Devetdeset odstotkov bolnikov ima takrat, ko postavimo diagnozo — rak na želodcu, znižano količino želodčne kisline. Pri vseh teh spremembah je začinjena hrana pomemben vzročni dejavnik.

ZNAMENJA BOLEZNI

Odvisna so od oblike raka na želodcu in mesta, kjer se je razvil. Znamenja so zelo raznolika, številna in neznačilna.

Enaka znamenja lahko dajejo tudi druga obolenja. Najznačilnejša je povezava raznih motenj, ki jih bomo našli, njihovo vztrajno ponavljanje ter naraščanje njihove jakosti. Zaradi preglednosti bomo razdelili znamenja v tri skupine:

TRIDESET LET DELA ZAVAROVALNICE SAVA, PE NOVO MESTO

Zavarovalnica Sava, poslovna enota Novo mesto, praznuje letos tridesetletnico dela. Ob tej priložnosti je glasilo zavarovalne in požarovalne skupnosti Sava „Zavarovalni obzornik“ objavilo daljše poročilo o tridesetletnem razvoju socialističnega zavarovalstva na območju Dolenjske. V tem obdobju je zavarovalstvo doživelo silen razmah, ki je bil pogojen tudi z razvojem industrije. Pred vojno se je na Dolenjskem preživljalo 90 % prebivalstva od kmetijstva, vsi pomembni industrijski in proizvodni obrati pa so bili zgrajeni po vojni. Med podjetji, ki so prispevala levji delež k razvoju Dolenjske, glasilo na prvem mestu omenja IMV.

Številnim čestitkam ob tridesetletnici dela in ustvarjanja se pridružujemo tudi mi, hkrati pa želimo, da bi se sodelovanje med SAVO in IMV še poglobilo!

1. splošna znamenja — težko opredeljivo upadanje zdravja in življenjske moči, utrujenost, slabost, hujšanje, bledota, izguba apetita;

2. znamenja, ki so podobna bolezenski sliki pri čiru na želodcu — bolečine v žlički, v povezavi ali brez nje z obroki hrane in se lahko začasno pomirijo po zdravljenju z dieto in s sredstvi zoper kislino;

3. neznačilna bolezenska znamenja, ki kažejo na obolenost prebavil, kot so npr. izguba apetita, včasih samo za nekatere jedi kot je npr. meso, občutek nejasnega tiščanja in napanjanja v žlički, občutek teže v želodcu, napanjanje, bljuvanje, „slaba prebava“, motnje v požiranju, slabost, bolečine pri sru, črno blato. Vse preradi se ljudje ob takih znamenjih tolažijo, da so si pokvarili želodec s slabo hrano in odlašajo s pregledom pri zdravniku. Znamenja raka na želodcu res niso značilna prav za to bolezen, vendar nam mora to, da težave dlje trajajo in da se celo stopnjujejo, vzbuditi sum, da gre za nevarno obolenje ter nas napotiti pravočasno na zdravniški pregled.

Zapomni si moramo, da ne smemo nikoli zdraviti tako imenovane „slabe prebave“ in želodčnih težav, če trajajo dalj kot kak teden. Posebno pri ljudeh, starejših od 40 let, so taka znamenja kaj rada znanilci raka. Samo skrben zdravniški pregled, laboratorijske in rentgenske preiskave ter pregled notranjčine želodca s posebnim optičnim instrumentom nam lahko zanesljivo razjasnijo naravo težav.

ZDRAVLJENJE

Raka na želodcu lahko sedaj ozdravimo le s pravočasno operacijo. Da je operacija sploh tehnično izvedljiva, mora priti bolnik v roke kirurga takrat, ko je zlohota rašča še omejena na sam želodec in še ni prišlo do vraščanja rakavega tkiva v sosednje organe ali velike žile. Pri operaciji skuša kirurg odstraniti oboleli del želodca z okolišnimi bezgavkami vred. Izkazalo se je, da je bistven dejavnik, ki odloča o možnostih bolnika, da bo preživel pet let po operaciji to, ali so bili v času operacije že prisotni zasevki rakavega tkiva v bezgavkah ob želodcu. Le 5 — 14 % bolnikov z zasevki v bez-

gavkah preživi pet let po operaciji, medtem ko je ta odstotek za bolnike, pri katerih je bil rak še omejen samo na želodec, 57 %. Vse ostale metode zdravljenja so pri raku na želodcu mnogo manj uspešne kot operacija. V novejšem času imamo na voljo posebna zdravila, ki zavirajo razrast rakavih celic — tzv. citostatike. Žal pa so ta kemična sredstva uspešna le pri približno 20 % bolnikov in to le za kratek čas, 2—6 mesecev.

Zdravljenje z obsevanjem je pri raku na želodcu neuspešno. Uporabljamo ga le za olajšanje težav bolnikov, ki imajo zasevke v kosteh. Nekateri avtorji poročajo o uspehu z istočasno kombinacijo citostatikov in obsevanjem pri obsežnem raku na želodcu, ki ni odstranljiv z operacijo. Odstotek bolnikov, zdravljenih po tej metodi, pri katerih se je tumor zmanjšal, je bil pomembno višji kot pri onih, kjer so uporabili le obsevanje ali le citostatike. Poleg tega se je tudi podaljšalo preživetje teh bolnikov.

Kljub tem ohrabrujočim podatkom imamo na sedanji stopnji znanja v medicini v boju z rakom na želodcu eno samo zanesljivo orožje, ki lahko privede do ozdravljenja bolezni — t.j. pravočasno operacijo. Zato velja ponovno opozoriti na odločilen pomen zgodnje ugotovitve te bolezni.

Vsako odlašanje pomeni zmanjšanje možnosti za ozdravljenje.

Doc. dr. MARIJA AUERSPERG

IMV — KURIR izdaja delovna skupnost Industrije motornih vozil Novo mesto — Izhaja vsak mesec v 5.200 izvodih — Ureja uredniški odbor — Glavni urednik: Andrej Dular — Odgovorni urednik: Alfonz Brzič — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška cesta 18/20 — Grafična priprava: ČZP DOLENJSKI LIST, Novo mesto — Tisk: KNJIGOTISK Novo mesto

Terminski koledar za leto 1977

JANUAR							FEBRUAR					MAREC				
N		2	9	16	23	30		6	13	20	27		6	13	20	27
P		3	10	17	24	31		7	14	21	28		7	14	21	28
T		4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29
S		5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30
Č		6	13	20	27		3	10	17	24		3	10	17	24	31
P		7	14	21	28		4	11	18	25		4	11	18	25	
S	1	8	15	22	29		5	12	19	26		5	12	19	26	
APRIL							MAJ					JUNIJ				
N		3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26
P		4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27
T		5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28
S		6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
Č		7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30
P	1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24	
S	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25	
JULIJ							AVGUST					SEPTEMBER				
N		3	10	17	24	31		7	14	21	28		4	11	18	25
P		4	11	18	25		1	8	15	22	29		5	12	19	26
T		5	12	19	26		2	9	16	23	30		6	13	20	27
S		6	13	20	27		3	10	17	24	31		7	14	21	28
Č		7	14	21	28		4	11	18	25		1	8	15	22	29
P	1	8	15	22	29		5	12	19	26		2	9	16	23	30
S	2	9	16	23	30		6	13	20	27		3	10	17	24	
OKTOBER							NOVEMBER					DECEMBER				
N		2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25
P		3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26
T		4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27
S		5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28
Č		6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29
P		7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30
S	1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31

■ NEDELJE – PRAZNIKI

■ PROSTI DNEVI